

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1989

ÁPRILIS

Györfy Miklós

Don Sarlós

Dráma három felvonásban

SZEREPLŐK

KISS GYÖZŐ, *negyvennégy éves*
ZSUZSA, *a felesége, harminckilenc éves*
GÁBOR, *a fia, tizenhét éves*
SÁRI, *a lánya tizenhat éves*
ORDÓDY JÁNOS, *negyvenöt éves*
NAGY FÜLÖP, *hetvenkét éves*
A vendégek:
DEZSŐ, *negyvenhat éves*
GUDRUN, *harminchat éves*
ROBI, *negyvennégy éves*
EDIT, *huszonnégy éves*
ERNŐ, *harminchat éves*
BEA, *harmincnégy éves*
GYURI, *negyvenéves*
ANIKÓ, *harminckilenc éves*
FERI, *negyvennégy éves*
KATI, *negyvenéves*
ORDÓDY JÁNOS *felesége, harmincnégy éves*
ORDÓDY JÁNOS *sógornője*
ORDÓDY JÁNOS *mostohafia*
1. gyerek
2. gyerek
1. nyomozó
2. nyomozó
1. fiú
2. fiú

Játszódik Budapesten, 1987. december 31-én

ELSŐ FELVONÁS

Kétszinten budai lakás hosszanti metszete. A színpad nagyobbik, bal oldali fele a két szintet magába foglaló, egy légterű nappali, amelyet az erkély felé térdmagasságtól üveggal határol. A színpad jobb oldala a lakás hátsó traktusa, amelynek ajtókon túli leghátsó fertályja a színpad mögé képzelendő. Látszik a falépcső, amely a nappaliból felvisz az emeletre, itt látható a szülők hálószobája, amelynek légterét csak részben választja el egy áttört fal a nappalietől, valamint egy fürdőszoba és egy dolgozószoba részlete. E két utóbbi mélységben fedi egymást. A dolgozószobában — már amennyire látszik — tervezőasztal és monitorok, komputerek, kábelek. Alul, szintén fedve egymást mélységben, konyha, két gyerekszoba, egy másik fürdőszoba és egy folyosó alakú előszoba található részben, ill. egészében a jobb oldali traktusban. Elképzelésem szerint a rivalda felőli, leginkább látható előtérben a konyha csatlakozik a nappaléhoz, a színpad jobb szélén esetleg a garázs belső vége látszik még, a konyhán és garázson túl, beljebb a folyosó húzódik, és azon is túl, a színpad mélyén található a gyerekoszobák. Ezekbe egyáltalán nem látni be, létezésükről, rendeltetésükről csak onnan szerzünk tudomást, hogy a darab folyamán a „gyerekek” ebből a

két szobából jönnek ki, illetve ide mennek be, innen hallatszanak ki időnként rájuk valló zajok.

A lakás egész térkialakításán és berendezésén meglátszik, hogy építész a lakója, és nyilván ő maga tervezte. Mindenesetre nem családi ház egészét kitöltő lakásról van szó, hanem társasházban lévőről, és melléje, alája, föléje további hasonló elrendezésű lakásokat kell képzelnünk.

A berendezés eléggé vegyes, de izlésről, iparművészeti tájékozottságról tanúskodik, és divatosnak is mondható, amennyiben modern és antik tárgyak olyan sajátos egyvelege alkotja, amely a magyar bútorgyártás, a bizományi áruházak és a maszek régiségkereskedések kínálatából tevődik össze. A nappali ülögarnitúrája például jobbfejű modern szériabútor, de az ebédlőasztal, a nappali hangsúlyos darabja súlyos, masszív antik bútor, olyan tölgyfa asztal, amely valamikor akár egy kastélyban is állhatott. Az üveggal előtt szobanövények erdeje. Nagy, faragott és aranyozott keretű tükör, szép, értékes tálaló, színes televízió, hifiberendezés, egy-két modern grafika, poszterek. Könyvek inkább csak a hálószobában láthatók. A konyha és a fürdőszoba a Magyarországon napjainkban elérhető színvonal csúcán, mind technika, mind design szempontjából.

Mindenütt nagy a rendetlenség. A konyhában mosatlan edények, a fürdőszobában szennyes ruhák, a nappali dohányzóasztalán poharak, palackok, a földön újságok, lemezek. A nappali mélyén, a kereveten valami halom púposodik.

Mikor a közönség elfoglalja a helyét a nézőtérben, a színpad nyitva van, de szereplő nem látszik egy sem. A lakást téli reggel fénye világítja meg, talán valami halványan derengő napsütés is beszűrődik a nappali üveggalán. Az emeleti hálószoba ablakán a függöny össze van húzva.

A nézőtér elsötétedése után Győző feltápáskodik a hálószoba franciaágyáról, és kiül a szélére. Dörgöli a szemét, beletúr a hajába, bambán mered maga elé. Mivel az ágy elég mélyen van, a nézőtér földszintjéről talán nem is látni, de ha látni, akkor is célszerű álcázni: mellette ott alszik a felesége.

Győző kitámolyog a fürdőszobába, vizel, a mosdónál nagyjából megmossa az arcát, felületesen megtörülközik, és amúgy pizsamában, mezítalában, kócosan, lomposan leereszkedik a nappaliba. Kinéz a szabadba, nyújtózkodik, ásít, vakarózik. Győző negyvenes éveit derekán járó, háziasnak indult férfit. Undorral nyugtázza a rendetlenséget maga körül. Leveti magát az egyik fotelba, fölvesz a földről egy újságot, beleolvas, aztán eldobja. Megint fölkel, fogja az öntözőkannát, kimegy vele a konyhába, teliengedi vízzel, aztán meglocsol néhány szobanövényt, és közben halkán dünnög hozzájuk

GYÖZŐ Pálinkás jó reggelt, barátocskáim... ébresztő, ébresztő... vagyis hát ti már rég fönn vagytok, mi... és csak nőttök, növekedtek... szép csendben, semmi hiszti, semmi nyafogás... hát csak igyatok, bogárkáim... úgy ni... jól van, jól van, csak igyatok szépen... kérsz még egy kicsit, drágaságom... néma gyerekeknek anyja se érti a szavát... kicsit klóros, igaz, pofikám... na de majd jövőre veszek nektek egy nagy rozsdás bádoghordót, és akkor kaptok majd fincsi savas esővizet... hát te itt, ejnye, de lekókadnál, hát hiába, telik-múlik az idő, öregszünk mindnyájan... és milyen porosak a levelecskéitek... majd veszek nektek mosdókesztyűt is, és vacsorára kaptok fitohorm táprudacska... ma nagy burkolás lesz...

Szilveszter napja van ma, ha jók lesztek, ti is kaptok pezsgőt... na kész, kifogyott, te majd akkor kapsz, ha én is kapok kávét... *(Leteszi a kannát, és észreveszi magát a tükörben. Csipőjét riszálva, a karját táncosan lengetve közelebb billeg a tükörhöz. Grimaszokat vág, némán mozgatja a száját, mint aki azt figyel, milyen, amikor beszél. Aztán megszólal, hol elvékonyodó és felgyorsuló, hol lelassuló és dörmögő hangon, mintha egyenetlenül tekerceselődő magnószalagról szólna)* Éni péní jupi néni effer geffer gumi néni iszli pó csizli pó te vagy a hunyó. Egyerem begyerem cicendó fodra fodra távodzó perceg perceg kapondaré diszere diszere dó. *(Kiölti magára a nyelvért, vicсорítja a fogát, tátog, számárfület mutat magának. Majd mintha értetlen idiotáknak tagolná, olyan hangsúlyosan artikulálva mondja)*
Szumátra Borneó Celebesz
A kecském bogyója szegletes.

Ekkor megmozdul a kupac a kereveten. János bújik ki a pokrócok, párnák alól. Fiatalabbnak látszik Győzőnél, de nagyjából egykorú vele. Ruhástul aludt a kereveten, most ébredt fel

JÁNOS Mi van, elromlott a rádiótok?

GYŐZŐ *(teljesen megütközve néz rá. Szemlátomást fogalma se volt róla, hogy valaki aludt a kereveten)*

Tungsrám Beszkárt Csobánka

Sliccem gombján kokárda.

Hát te? Még itt?

JÁNOS Itt aludtam. Te már elaludtál, mikor Zsuzsától engedélyt kértem rá.

GYŐZŐ A, szóval volt rá engedélyed. Pecsétes? Mivel pecsételtétek meg?

JÁNOS Nem volt lelkiem hazamenni.

GYŐZŐ És hány éjszakára váltottad ki az engedélyt? Vagy végleg ideköltöztél?

JÁNOS Az attól függ. Hogy mit tudtok nyújtani. Milyenek a sugárzási viszonyok.

GYŐZŐ Aha. Megméried a varázspálcáddal. Nekem is van egy, de még olyan régi típusú, ósdi, bumfordi fajta, csak a nagyon durva hatásokra reagál. Mindenesetre jó reggelt. Mások is vannak még eldugva? Keressem meg őket, mint húsvétkor a nyusztitojásokat?

JÁNOS A többiek mind elmentek.

GYŐZŐ Jönnek majd vissza, ne félj. Mi vagyunk a legelőjük. Te nem kérsz egy kis füvet? Emlékszel, Árpád, ha váratlanul és nem épp a legjobbkor állított be valakihez, mindig olyasmit kérdeztek először, hogy téphet-e egy kis füvet a nyulainak, vagy hogy nem ide fújta-e be a kalapját a szél? Friss, harmatos, hersegő leveleim is vannak. *(A szobanövényekre mutat)*

JÁNOS Madarakat nem tartasz?

GYŐZŐ Madárnak itt vagyok én. Én vagyok itt mindenki madárkája. Aki most kortyint egyet az itatójából. Az áldóját, de kiszivattyúztatok mindent! *(Sorra nézi az üvegeket, mindegyik üres)* Meddig dorbézoltatok az éjjel?

JÁNOS Nem tudom. Egy ideje nem foglalkozom többé az idővel.

GYŐZŐ Okosan. Elavult dolog. Most is megint ez a szilveszter. Hát nem unjáték még? Piálni lehet harmincadikán is. Megtörtént. Nem is emlékszem rá, hogy kerültem ágyba. Csak arra, hogy rettenetesen elálmosodtam. Van itt egy kis ropi. Nem kérsz ropit? Ég a gyomrom. Ropizzunk egyet. *(Ropit rácsálva elterül az egyik fotelben, a lábát fölrakja a dohánnyóasztalra)*

János is vesz egy ropit, leharapja a végét

Azt mondd, madarak? Színes kis madárkák a lombok közt. Csicseregnek, röpdösnek. Egyet-egyét megsütünk néha. Vagy megtanulunk madárnyelven. Mondd csak, kúrtatok?

JÁNOS Tessék?

GYŐZŐ Jól hallottad. Ne légy szégyenlős, nyugodtan megmondhatod.

JÁNOS Úgy érted, tegnap éjjel? Miután elaludtál?

GYŐZŐ Úgy, kispajtás. Hogy utána kamatyoltatok-e.

JÁNOS Hát hogyne. Nagy orgia volt. Szívtuk a hasisodat.

GYŐZŐ Micsoda?

JÁNOS Vagy marihuána volt? Nem nagyon értek hozzá.

GYŐZŐ Zsuzsa osztogatta?

JÁNOS Ó.

GYŐZŐ Hazudsz. Világéletedben folyton hazudtál. Megérezném a szagát. Olyan orrom van, mint egy rendőr-kutyának.

JÁNOS Beszívták a növényeid. Kérdezd meg tőlük.

GYŐZŐ Nincs is hasisom. Ne térj ki a válasz elől.

JÁNOS Egy ujjal se nyúltam a feleségedhez. Csak képzelődöttünk. Hasisfelhőben képzelegve lettünk egymáséi.

GYŐZŐ Hiszi a piszi. Csak lenne nálam a hazugságvizsgálóm. Szóval miért evett ide a fene egyszerre?

Itt dekkolsz tegnap este tíz óta, miután azelőtt vagy

tíz évig nem mutatkoztál.

JÁNOS Emberi melegségre vágytam.

GYŐZŐ Kis pinamelegre, mi? Nyugodtan kiterítheted

a lapjaidat. Kapsz még hasist, ha beszélsz.

JÁNOS Hát van mégis?

GYŐZŐ Tele van vele az ágyneműtartó. Szóval?

JÁNOS Csak előjáték volt. Petting. Szídtuk a rendszert.

Itt volt az a főtítkár vagy fővezér, az szídtá a legjobban.

Apukám, az semmi, állandóan ezt mondta. Az semmi.

Azt nézd meg, én mekkorát rúgok a rendszer valagába.

És hogy nincs-e kis ragasztótok.

GYŐZŐ Kit érdekel az a kutyaütő. Mi volt, miután

ezek elmentek? Ez alatt a pokróc alatt? Hadd szagolok be a kopószimatommal a pokrócod alá. Vagy már

teltefingtad? Egyszóval, mialatt én odafenn horkoltam.

Az a vaddisznó, az a víziló. Akkor te Zsuzsával.

Ez érdekel engemet. Féltekeny vagyok, mint egy bajzó.

JÁNOS Csak megsimogattam.

GYŐZŐ Igazán? Jaj de zűs! És mije simogattad?

JÁNOS Talán a tarkóját. De lehet, hogy csak szerettem volna.

Hasismámorban voltam.

GYŐZŐ Hagyjál békén a hasissal. Úgy látszik, neked

az egy nagy szám. Vannak pornófilmjeim, majd adok kölcsön.

És ő? Visszasimogattott?

JÁNOS Nem. Eltolta a kezem.

GYŐZŐ Áhá. Szóval eltolta. Ez hihetően hangzik. Szóval

már nem vagy a régi. Valamikor tudtál hatni a

csajokra azokkal a ködlovagallújjeiddel. Mintha mindig épp

akkor érkezted volna messze idegenből, és a tekinteted

még a távolba réved. Egyszóval már nem kellettél neki.

JÁNOS Most már nem.

Egy pillanatig feszült csend. Mindketten azt mérlegelik, mit jelenthet ez az utolsó mondat. Győzőben felébred valami nem várt gyanú, de igyekszik könnyed, hanyag maradni

GYŐZŐ Hoppá. Hopplá-hopp. Most már nem. Ez érdekes.

És mikor igen?

JÁNOS Régen. Nagyon régen.

GYŐZŐ Akkor mi volt? Milyen régen?

JÁNOS Réges-régen. Csak azt ne mondd, hogy nem tudsz róla.

GYŐZŐ Miről, pajtikám? Ki vele, miről?

JÁNOS Hogy Zsuzsa meg én... jóban voltunk.

GYŐZŐ Mondom. Nemhiába van ilyen szimatom. Szóval te meg ő?

JÁNOS Mióta van meg ez a jó szimatod? Ezt is Nyugat

ról hoztad?

GYŐZŐ Csak semmi szemtelenkedés. A szimatom még az

illegálisban fejlődött ki. Örököltem. De tartunk sorrendet.

Mikor voltatok tehát jóban?

GYŐZŐ és JÁNOS *(egyszerre)* Régen.

GYŐZŐ Igen, ezt már tudjuk. Tovább! Megcsaltatok?

JÁNOS Meg. De ez olyan nevetséges. És én végeredményben

nem csaltalak meg, csak a feleséged.

GYŐZŐ Igen. Ez fontos, érdekes adalék.

JÁNOS De eredetileg nem csalt meg. Én előbb voltam,

mint te.

GYŐZŐ Mi a fene. Előtte is, utána is? No, ez derék.

Itt most azért egy pillanatra meg kell fogódkodnom.

De hatoljunk mélyebbre. Hová is? Nem tudom. Össze

vagyok zavarodva.

JÁNOS Csak hülyítesz, igaz?

GYŐZŐ Én téged? Talán te engem! Mindig is ez volt

a kedvenc passziód, hogy belőlem hülyét csinálj. Nem

szégyelled magad: bántani a kisebbet!

JÁNOS Sajnálom. Azt hittem, rég tudsz mindent.

GYŐZŐ Ráadásul övön alul. Mikor övön alul különben is olyan érzékeny vagyok. Ért már itt ugyanis egy pár sérelem. Majd mindjárt meg is vereksznék. Csak előbb inni kellene valamit. Legalább egy kávét. Micsoda csőd, hogy az embernek élete delelőjén még a reggeli kávéért is nap mint nap le kell győznie a természetet. Meg fájom is. Nyűgös letterem miattad.

JÁNOS Főzünk kávét. Én is innék.

GYŐZŐ Innál? Na, ne mondd! Innál a kávémből is, mi?

Milyen kis potyaleső lettél. Vagy mindig is az voltál?

JÁNOS Dedikálom neked az összes tanulmányomat.

GYŐZŐ Kösz. Van bőven vécepapírunk. Inkább add ide az egyik pokrócot. Az én pokrócaim. Nem elég a feleségem, a whiskym, a hasisom, a kávé, még a pokrócaimat is elveszed? Csak úgy idejön, és lefekszik a pokrócaimmal. A barátom. A volt jó barátom. Akinek csak a feleségem kellett, aztán mikor elhasználta, lepöckölt bennünket.

JÁNOS Ugyan már. Nem pöcköltem le senkit.

Közben átadott Győzőnek egy pokrócot. Győző feláll, maga köré teríti, és fel-alá kezd járkalni benne. Lengeti, mint valami tógát

GYŐZŐ De lepöcköltél. Mert bűdös voltam. Pártszagom volt, pénzszagom volt, neurozisszagom volt, zsidószagom volt, és gőgösen lepöcköltél. Mert akármit csináltam, én labanc maradtam, te meg kuruc akartál lenni. Mindig is éreztem, hogy csak te kellesz nekünk, mi nem kellünk neked. De lám csak, most kiderül, hogy Zsuzsa legalábbis kellett neked. És a mi kurucunk most megint itt vitézkedik.

JÁNOS Vitézkedik!

GYŐZŐ Ordódy Vitéz János! Elő a farbával, csak tapizni jöttél vagy másért is!? Mire kellünk mi neked most egyszerre?

JÁNOS Tegnap jobban örültél nekem.

GYŐZŐ Tegnap ellágyultam, mert újra tiszta lettem és naiv, mint amikor szerelmes voltam beléd. De azóta kiderült, hogy rútul megcsaltál és becsaptál.

JÁNOS Te szerelmes belém? Ez irodalom.

GYŐZŐ Neked az. Neked minden irodalom. Te már nem is élsz. Zsuzsát se merted újra elcsábítani. Nekem viszont minden élet. Az irodalom is élet. Én igenis imádtalak téged. Bálványoztalak. Szerettem volna, ha a bizalmasod lehetek. Ha beavatsz a titkaidba. Mert még nem tudtam, hogy a titkaid ócska kis kihágások. Vagy a gőg kavernái.

JÁNOS *(felnyerít)* Belőled költő lett! A gőg kavernái!

GYŐZŐ Sikerült végre legyűrőm magamban az összes régi megaláztatást, és erre újból beállít, és neveltségessé tesz!

JÁNOS Mondtam már: báméskodtam az utcán, mélyebbre tiporva, mint te valaha is, rám dudáltak Halászék, beültünk a Pentába, ott vetődött föl, hogy ugorjunk el hozzátok.

GYŐZŐ Hát persze. Csak úgy potyognak ide. Jönnek, benyomulnak és összejárnak, lelelnek mindent. De ne térrünk el a tárgytól. Néhány delikát részlettel ha szolgálnál.

JÁNOS Zsuzsával együtt kellene. Így nem fair. Most így mintha mi játszanánk össze a háta mögött.

GYŐZŐ Na és? A másik két felállás már megvolt, most jön a miénk. Annak idején ez félbemaradt. Most majd bőve egymásnak feszítjük az agancsunkat, és megvívunk. Ropi? A fele a tiéd. Rossz bórben vagy. Sajnállak megverni. Szakállat növesztesz?

JÁNOS Nem, csak napok óta nem borotválkoztam. Napok óta csövezek.

GYŐZŐ Nincs kedved hazamenni, mi?

JÁNOS Hát nincs.

GYŐZŐ Torsluszspánik. Midlife crisis. Majd lesz infarktusod és prosztatamegnagyobbodásod is. Nálunk keresed a megoldást? *(Nagyot nevet)* Az Úr nem ver bortal. És lesz majd kapsz otthon is. Mert végül hazamegyünk mindnyájan. Megverve, lehajtott fejjel, de hazamegyünk.

JÁNOS Te mindent tudsz már az életről?

GYŐZŐ Én, barátocskám, mindent.

JÁNOS Adj tanácsot, mitévő legyek.

GYŐZŐ Nem adok. Fordulj fel.

JÁNOS Kérj valamit, és én teljesítem. Elmagyarázom neked, miért szép a Medici-síremlék Firenzében. Vagy beavatlak Wagner zenéjének titkaiba.

Nevetnek

GYŐZŐ Ez jó. Ezek ma nyerő investíciók. Szóval nem vagy boldog?

JÁNOS Ha ez örömet szerez neked, nem.

GYŐZŐ Istenem, ha elgondolom, milyen laza és hűvös voltál régen. Réges-régen. Te voltál a hűvös bonckés. A messze tekintő. Az ilyenek ingerlik a nők libidóját. Iszonyú féltékeny voltam rád a hódításaid miatt. Az én varázspálcám bezzeg rozsdásodhatott, nem bánta senki. Jó, ha én föl-fölemeltem néha. Erről jut eszembe: a fiam mintha rád hasonlítana. Leszel szíves átvenni őt tőlem.

JÁNOS Képtelenség, hogy te nem tudtál erről semmit. De ennél is nagyobb képtelenség, hogy én most elszámoljak neked ezzel.

GYŐZŐ Legalább mondd azt, hogy könyörgök, bocsáss meg, mea culpa, mea culpa, és szaggasd meg a te fehérneműdet. Az nem képtelenség, hogy soha egy árva szót se szóltál? Ajánlottál volna legalább egy regényt, amely hasonlóról szól. Ahogy Hamlet is példabeszédet játszat el a színészekkel. Ennél ilyen finom, kulturált megoldásokkal lehet leginkább célt érni.

JÁNOS Azt újból leszögezném, hogy én voltam előbb. Az első felvonásunkra még akkor került sor, amikor nem is ismerted őt, csak engem.

GYŐZŐ Hát persze, én csak betolakodó vagyok. Megszálló. A honfoglaló te vagy.

JÁNOS Nem előjogról beszélék, hanem mentségről. Mikor megismerkedtem veled, még nem tudtam, hogy később kénytelen leszek hazudni neked. Erről a kis enyhítő körülményről beszélék.

GYŐZŐ Micsoda beszélgetés! Mint egy klasszikus drámában. Szerelem és becsület!

JÁNOS Nem akarok és nem tudok most itt semmit se jóvátenni. Nincs is mit. Annak a játszmának már vége, ez most már itt egy új játszma, új szerepekkel, más játékszabályokkal. Mi már nem azok vagyunk, akik voltunk.

GYŐZŐ No, igen, az idő. Az idő, amely lepereg. Meg az ő vasfoga, amely mindent szétrág. Egy perc néma melázás a letűnt idő emlékére. Csak az a bökkenő, hogy én a régi vagyok. Én nem változtam.

JÁNOS Dehogynem. Hol vagy te attól, aki voltál! Csak áltatod magad, hogy nem változtál.

GYŐZŐ Miért, milyen voltam?

JÁNOS Feszült, görcsös, de robbanékony. Vad, otromba, de rajongó. És most meg neveltségessé vagyunk. Én már csak kiürített bérház vagyok, amelyet le fognak bontani, és már verik be az ablakait. Már csak egy alagsori műhelyben pislál az élet, egy olyan özönvíz előtti lakatos- vagy könyvkötőműhelyben. Azok ott a zsigereim, amelyek olyan állhatatosan dolgoznak, mint elfelejtett, régimódi iparos.

GYŐZŐ És én? Én most milyen vagyok? Talán ha szintén egy ilyen ügyes hasonlattal...

JÁNOS Te... nem tudom... mint egy Volvo-motor egy Trabant-karosszériában... vagy mint egy Trabant-motor egy Volvo-karosszériában... Minket nem egy teljes életre találtak ki, hanem csak egy szezonra. Ócska, olcsó szezonáru vagyunk. Bóvli. A szezon elmúlt, és mi még azt hisszük, kellünk, és kelletjük magunkat. Mi vagyunk azok, akik összetévesztik a szezont a fazonnal. Régen a férfiak belenőttek a szakállas, pocakos polgártárs szerepébe. Én lassan kinövök magamból, abból, akinek a képében még mindig fellépek, és szörnyeteg lesz belőlem. Egy kentaur...

GYŐZŐ Egy víziló és egy kentaur... Ha ideszámítjuk még Dezsőt, aki egy tapír, már egy kis állatkert. Megvan hozzá a növényzet is, veszünk kismadarakat egy állatkereskedésben, és azok az orrunkra ülnek, és lecsipegetik a mitesszereinket. Mondanék én neked valamit, te kentaur. Te nagyokos lakatos. Te ma éjjel is megkúrtad az én szende kicsi feleségemet.

JÁNOS Ha mondom, hogy nem. Különbömit bizonygatom. Kérdezd meg Zsuzsától, vagy higgy, amit akarsz.

GYŐZŐ De akartad. Na, most megfogtalak, valld csak be. A száraz tényeket kérem.

JÁNOS Miféle tényeket?

GYŐZŐ A rút megcsalatlásom tényeit.

JÁNOS Ott kezdeném, ahol te még csak álmodoztál a nőről. Nem vették fel elsőre az egyetemre. Az úri származása miatt. Akkor ment el ápolónőnek. Előbb

a Jánosba, onnan a Kút völgybe. Ez hatvanhat-hatvanhétben volt. Összel ismerkedtünk meg egy házibullin. Hazakísértem az Ostrom utcába. Esett az eső, átázott a cipőm. Egy nagy nehezen befűtött leányfalui vikendházban szeretkeztünk először. Eltörtük az egyik szék karfáját. Olyan kanyargós koloniálbútor volt. Elképzelhetetlenül fiatalok és mohók voltunk.

GYŐZŐ Jaj, de izgalmas. Tovább.

JÁNOS Nem innánk előbb mégis egy kávé? Csak nagy vonalakban emlékszem már... számomra már nagyon távoli dolgok ezek.

GYŐZŐ Lásd, kivel van dolgod. Kapsz tőlem egy kávé. *(Kimegy a konyhába, matatni kezd a kávéfőző körül)*

János lassan utána megy. Megáll az ajtófélfának támaszkodva. Győző bekapcsolja a tűzhelyt, örölt kávé kancsát a kávéfőzőbe. Kis ideig csend van

Én tényleg nem változtam. Ugyanolyan infantilis, hisztérikus, neurotikus és tehetséges vagyok, mint régen. Nagy magyar építész lehetett volna belőlem, nem kellett nagy magyar építésznek, csak kis magyar sipistának. Nagy magyar beruházók helyett kis magyar zsebmetszőknek tervezünk, és én átképeztem magam tiszteletbeli számítástechnikusnak. Van itt fenn egy kis számítóközpontom, csupa illegális import-holmi, olyan szoftverrel és hardverrel, amilyen ma nálunk még kutatóintézeteknek sincs. Kifelé unott, kifelé, adózó építész vagyok, befelé szenvedélyes és zseniális hacker. Tudod, mi a hacker? Aki kedvtelésből meg talán másért is fel-alá sétafikál a világ adatátviteli rendszereiben. De lényegében nem változtam. Itt volnék különben még? Hát normális vagyok én, hogy itt hevertetem magam parlagon? Ezzel a potenciállal a fejemben? Pedig micsoda pofon lehetne apámnak is. Na, mi lesz, nem verekszünk?

Öklölvőállásba helyezkedik, pattog, mint a bokszoló a ringben, szurkál az öklével János felé, bemázol egyet a mellére, le akar csúszni a pizsamanadrágja, újra meg újra felrántja, kelletlenül János is harcállásba helyezkedik, ugrálnak a szűk konyhában, fellöknek egy hokedlit. Győző egy karatemozdulatot akar bemutatni, de elcsúszik a konyha kövén, és nagyot nyekken. Jajgat, de közben a röhögés is rázza. Ekkor megszólal a nappaliban a telefon. Győző feltápaszkodik, és sántikálva a készülékhez siet, felkapja a kagylót, de nem szól bele, csak hallgatózik. Aztán visszateszi a kagylót, lábujjhegyen felsiet az emeletre, átvág a hálósobában, benyit a dolgozósobába, ahol monitorok, komputerek, kábelek látszanak. Megnyom egy-két gombot, figyel, vár. A hálósobában Zsuzsa ébredzik

ZSUZSA Ki volt az?

GYŐZŐ Fordulj be, és aludj, a zápor, az veri ablakod.

ZSUZSA Hány óra?

GYŐZŐ Fél tíz. Újévi üdvözlőket küldi a Pentagon. Valaki szórakozik, ha elkapom, összemorzsolom a programját.

ZSUZSA Lassan menned kell a reptérre.

GYŐZŐ De a hidegtálakért te méész.

ZSUZSA Nem bírok felkelni.

GYŐZŐ *(átjön a hálósobába)* Segíték. Az egyik volt szeretőddel verekedtem éppen. Nem vagyok véres?

ZSUZSA Micsoda? Mit beszélsz?

GYŐZŐ Megyek, adok neki reggelit. Nem tudod, hány percesen szereti a lány tojást?

ZSUZSA Csak nem dőlél be neki már megint? Mit etetted meg veled?

GYŐZŐ Te mitől vagy véres? Vagy csak elpirultál?

Otthagyja a kába Zsuzsát, visszaereszkedik a konyhába, ahol János őrizte a kávéfőzőt, és most magába roskadva ül az előbb felborult hokedlin. Győző és János folytatódó jelenete alatt Zsuzsa is fölkel, még álomittas, lehet, hogy altatóval aludt, a lépcső tetejéről kicsit föléle, aztán vállat von, és bemegy a fürdőszobába zuhanyozni. Fürdőszobazajok még ezután is kihallatszanak

(Jól mulatva magában) Ő még tagad. De majd jön mindjárt a szembesítés. Remélem, nem készülsz megfutamodásra. Úgysem engednék el. Csinálunk egy kis szilveszteri tűzijátékot. Folytatjuk majd a mér-

közést is, csak előbb kicsit regenerálódok. Szóval nem hallottál még a hackerekről?

JÁNOS Nem.

GYŐZŐ A hackerek többnyire sápadtak, mert késő éjszakáig ülnek a gépeik előtt, kódokat és programokat dolgoznak ki, és ha van rá pénzük, telefonon mászkálnak idegen adatbázisokban. Olyan delejes tekintettel merednek a billentyűkre és a képernyőkre, mint Mozart komponálás közben a vörösboros poharára. A hackerek új emberfajta képviselnek: a vaskorszak embere után a szilíciumkorszak emberét. A lelkük már nem a testükben fészkel, mint a homo sapiensnek, hanem a mitikus hatalmú szervükké növesztett számítógépben. Már Marshall MacLuhan az emberi idegrendszer planetáris kiterjesztésének nevezte húsz évvel ezelőtt az elektronikus médiákat, pedig akkor még többtonnásak voltak az első számítógépek. Egy ilyen három hűtőszekrényi gépbe írták az első sakkprogramot, amelyet MacHacknek neveztek. Az első legendás hacker az amerikai légvédelem egy híradósa volt. Kapott egyszer valami blöd reklámajándékot, egy kis tarka játék sípot. Belefűjt, és megállapította, hogy 2600 hertz frekvenciájú a kibocsátott hang, és ezzel le lehet állítani a telefonközpontok számlálóberendezéseit. Éveken át kutatta fűtőentéseiével a nemzetközi telefonhálózatok titokzatos labirintusát, és végül a következő mutatóanyagig vitte: két készülék volt a szobájában, az egyikkel tárcsázott, a hívás Tokió, Indián, Görögországon, Dél-Afrikán, Londonon és New Yorkon át körbejárta a világot, és megsörgette a másik készüléket. Halló! mondta az egyik kagylóba, és húsz másodperc múlva a másik kagylóból hangzott fel a hallózása.

Közben kifőtt a kávé, csészékbe töltik, hörpölgetik

Na, most, ami a mi kettőnk ügyét illeti, még valamit. Ennekem az a véleményem, hogy te most újra szeretője vagy a feleségemnek. Várjál, ne szólj közbe. Az embert a felesége általában megcsalja. A feleséget meg az ember. Ő általában tud az én szeretőimről, én nem az övéiről. Nem érek rá, meg ő ügyesebb is. Milyen egyszerű volna, ha most kiderülne, hogy te vagy az a szerető, aki biztos van, csak nem tudok róla. A hézagpótló — kétféle értelemben is. Olyan ez, mint az az istenbizonyíték, miszerint Isten létének szükséges és elégséges bizonyítéka, hogy Isten ki van találva. Ha mégsem volnál a szeretője, legyél te az. Veled már úgyis megcsalt. Elmondanád, mit csináltak, és az engem is felizgatna.

JÁNOS Esetleg leskelődhetnél valami lukon.

GYŐZŐ No lám csak. Hát kinek ne ajánlanám föl az én féltett, imádott nőmet, ha nem az én volt kenyeres pajtásomnak? Itt van, cimbora, nesze, falatozzál belőle, szívesen adom, az enyém. Mikor adhattam én neked valamit? Nem kellett neked tőlem soha semmi. Az enyém mindig csak a levetett ötlet volt, a levetett divat, a levetett füles, a levetett nő. Én mindig a főcenzor fia voltam, aki örüljön, ha egyáltalán beveszik a buliba.

JÁNOS De most aztán már igazán te vagy a nagyfiú, nem? Most aztán már igazán benne vagy a buliban!

GYŐZŐ A dolog nem ilyen egyszerű. Homokra nem lehet várat építeni. Mi soha nem számoltunk el egymással. Én mindig is úgy éreztem, hogy nekünk elszámolnivalónk van még egymással. Hát nem kiderül erre, hogy de még mennyire?! És neked régen is voltak ilyen szemétségeid. Linkések, inkorrektségek. Hányszor nem jöttél el, nem hívtál föl, amikor megbeszéltük! Folyton eltűntél. Megbeszéltük, hogy meggyünk stoppozni Jugóba, elmentél se szó, se beszéd valaki mással. Máig nem tudom, kivel.

JÁNOS Árpáddal és Triköval. Micsoda mélységek!

GYŐZŐ Összejátszottál Árpáddal a hátam mögött. Tiltott könyveket adtam kölcsön nektek, elhánytátok, nem adtátok vissza őket. Meg ahogy mindig mélyen hallgattatok az egész zsidókérdésről, közben a hátam mögött másról se volt szó.

JÁNOS Ez nem igaz. Ezt kikérem magamnak.

GYŐZŐ Jó, lehet, nem tudom, mindenesetre lekezeltek, égettetek. Nem voltam nektek elég belevaló, elég tökök. Ti eszerint mértetek.

JÁNOS Ugyan már, most mi a bajod? Hogy nem voltál sztár? Hogy nem te voltál a bandavezér? Hogy csak Nemecek voltál? Ez a bajod? Te még mindig itt tartasz? Hol élsz, ember? Árpád meghalt! Belehalt ebbe a kurva életbe, megőrjítették, kinyírták az inkvizítorok, köztük az apád, és te most azzal jössz, hogy Árpád néha csúfondárosan a képedbe röhögött? Észre se veszed, hogy közben emberek beledöglenek abba, ami azóta történik?

GYÓZÓ Inkvizítorok? Ezt hogy érted?

JÁNOS Hát nem azok?

GYÓZÓ De honnan vetted ezt a szót? Hogy inkvizítor? Hogy a faterom inkvizítor?

JÁNOS Mi bajod ezzel a szóval? Inkvizítor. Tőlem lehet más is, mandarin vagy basa. A lényeg, hogy mozgathatlan masztodonok. Mint a hangyákat seprik le magukról az izgó-mozgó írástudókat.

GYÓZÓ Azt hiszed, én nem döglök bele az apámba? Ha valaki igazán beledöglök, az én vagyok. És ti segíthettek volna, hogy megszabaduljak tőle. De nem segítettetek. Bibsi funkciyerek. Jó a szövege, vág az esze, lázad is az istenadta, de nem közénk való. Miért nem? Még a feleségemet is elkanalaztad. Ki tudja, mi lett volna belőlem, ha befogadtok, ha őszinte vagy hozzám. Ha nem versz át még te is. Talán nem esek ki a selejtezőn. Bejuthattam volna a döntőbe.

JÁNOS Hová a fészkes fenébe juthattál volna be? Mi féle döntőbe?

GYÓZÓ A felelősséget, azt bezzeg nem vállaljuk. Ti-porni, vérnőszni, azt igen, a sebekért felelni, azt nem!

JÁNOS Sebekért, te szegény! Elmebajos vagy.

Kis szünet

GYÓZÓ *(feláll, és a szűk konyhában keringve beszél tovább)* Don Carlos is az volt. Nem a Schiller- meg a Verdi-féle, hanem a történelmi alak. Kísérletes, hogy inkvizítornak mondtad az apámat. Én ugyanis a magyar Don Carlos vagyok. A sváb-hegyi Don Carlos. Tudod te a történelmi Don Carlosról, hogy szopós korában három dadájának leharapta a mellét? Hogy legkedvesebb játszótársa egy kis elefánt volt? Hogy dadogott? Hogy olyan csizmát akart csináltatni, amelynek a szárába két pisztolyt lehet elrejtetni, de a cipész Don Carlos apjának parancsára szorosan lábhoz simuló csizmát csinált, mire Don Carlos dühében apró darabokra vágatta a csizmát, a darabokat ott a helyszínen megfőzette, és ezzel a főzelékkel étette meg a szerencsétlen csizmadiát? Tudod te, hogy miközben hajdan tömködted a sors által nekem szánt nőt, luksúgorságba kerültél a főinkvizítorral, az én atyámmal? Az én nagyságos atyám, Nagy Fülöp király elvtárs is szeretője volt tudniillik Zsuzsának! Tudtad ezt, kispajtás? Vagy én is tudok neked újsággal szolgálni?

JÁNOS Apád Zsuzsának?

GYÓZÓ Bizony ám. Ebbe a titokba bezzeg már nem avatott be!

JÁNOS Mikor volt ez? De nem is igaz. Most találtad ki. Most te akarsz átverni engem.

GYÓZÓ Párttörténeti titokba avatlak be, remélem, tudod?

JÁNOS Nem érdekel a párttörténet. És ez nyilván ugyanolyan képzelődés, mint hogy én még mindig csallak Zsuzsával. Neked, úgy látszik, szükséged van az ilyen mazochista fantáziaképekre.

GYÓZÓ Lehet. Talán a sebek okozzák, amelyeket ütötél rajtam.

JÁNOS Inkább az apád. Inkább rajta és ne rajtam kérd számon a sebeidet. Ő tett tönkre.

GYÓZÓ Az apám, igen. De őneki ez volt a hivatása. Hogy tönkretegyjen. Tőled viszont azt vártam, hogy helyrehozol.

JÁNOS Ezt is most találtad ki. Soha semmi ilyesmit nem vártál tőlem. Árpáddal én még évekig ellenálltam, mikor te már csak a karriereddel törődted.

GYÓZÓ A karrieremmel! Hol van itt karrier? Mutass rá egy magyar karrierre. A karrier hódítás. Az apám, az még igen. Nagy szoknyapecér is volt az öreg. Már az illegitimitásban kitűnt libidójának osztályharcos elkötelezettsége: sorra terítette le a szép keresztény úrinőket. Anyámat végül öngyilkosságba kergette a nőivel. Vagy nem azokkal. Nem tudom. II. Fülöp

négy feleséget és számtalan szeretőt nyúlt el. Zsuzsát a Kútvolgyiben cserkészte az első infarktusa után.

JÁNOS Az mikor volt.

GYÓZÓ Akkoriban, mikor téged is bebocsátott a titkos kertecskéjébe. Hatvanhét tavaszán. Negyvenkilenc éves volt. De kiheverte. Pár hét múlva már vígan párosodtak.

JÁNOS Honnan tudod?

GYÓZÓ Tudom.

JÁNOS Zsuzsától?

GYÓZÓ Tőle.

JÁNOS Utólag elmesélte?

GYÓZÓ Igen. Mindent megbeszéltünk.

JÁNOS Rólam viszont egy szót se mondott.

GYÓZÓ Rólad egy szót se. Talán nem számítottál. Talán nem hagyta benne mély nyomot.

JÁNOS Azért feküdt le az apáddal, hogy bejuttassa az egyetemre.

GYÓZÓ Honnan tudod, Salamon bölcse?

JÁNOS Ez evidens. Zsuzsától kitelik.

GYÓZÓ Te nem ismered az apámat. És Zsuzsáról is mit tudsz? Kis lopott ketyyintésekből. Te csak egy futtában bekapott sütemény voltál neki. Egy szórakozottan elnyalt fagy.

JÁNOS És az apád? Az szerinted mi volt neki?

GYÓZÓ A nagy him. A nagy sörényű oroszán. A borzongató kihívás. Kokettálás a nagysággal, a történelemmel.

JÁNOS Jézusom. És ezt épp te mondd?

GYÓZÓ Ezt is megbeszéltük. Neked ez úgyis magas. Te meztlábás vagy ehhez. Nem ismered a hatalom, a nagyság, a rafinéria szédületét.

JÁNOS Az apáddal akarsz megverni, te szerencsétlen? Még kiderül, hogy ő vétette el veled Zsuzsát! Fiaskám, itt ez a jó házból való úrilány, elveszed feleségül, jót fog tenni a pszichédnek, megbeszéljük a lánnyal, ügyesen fog bálni veled. És ellenszolgáltatásul kikötötte, hogy néha ő is igénybe veheti egy fordulóra?

GYÓZÓ Vigyázz, mert sárga lapot adok.

Egy darabig némán ülnek a konyhaasztalnál, mind a ketten kényszeresen fogdosnak, nyomkodnak valamit, ami a kezük ügyébe akad. Most teljes a csend, a fűdősobából se hallatszik ki semmi, mintha Zsuzsa már a világban se volna

Mennem kell a reptérre. Dezsőékért. Jönnek ők is eszére. Egy kis szentimentire. Sárával együtt jönnek. Tudod, ki Sára?

JÁNOS Nem.

GYÓZÓ A lányom. Nagy Sára. Teniszeznek. Az ATP ranglista ötszázhuszonnyolcadik helyezetteje. Tegnap Palermóban játszott. Kikapott valami spanyol lánytól. Nem jutott a döntőbe. De ő még fog. Sok-sok döntőbe. Neked is van egy lányod, ugye?

JÁNOS Van. De ő még csak a selejtezőnél tart. Hetedikes. Az anyjával él. Ritkán látom.

GYÓZÓ Gyere el este te is. És akkor majd megverekszünk. Igazi pankrációt rendezünk. Csak a fejem lágyára vigyázz, mert még nem nőtt be. Mutasd a tiéd. *(Feláll, és megtapogatja János feje búbját)* Jó kemény. A tiéden már fát lehet vágni. Don Carlosnak trepanálták a koponyáját. Sánta, félvállas, csenevész fiú volt. Félszeg, szűzies. A király már aggódott értem, és orvossal is megvizsgáltatott. Később aztán már rohamos fejlődésnek indultam. Kislányokat korbácsolattam meztelenül. Emlékszel, mikor úgy berúgtam egyszer, hogy kiestem a taxiból, mert rosszul volt becsukva az ajtaja? Még most is itt a nyoma, ez a heg. Kérlek szépen, Don Carlos, mikor már felébredt neki a nemisége, egy éjjel valami titkos lépcsőn tőkésítőben akart lemenni a királyi palota kertészének kislányához, hogy megkorbácsolja a varázspálcájával, de megbotlott és lezuhant, bevverte a fejét egy vasajtóba. Órák múlva itt találtak rá a szolgálai. Három hónapig feküdt utána, egyszer öt napig delirált, végül trepanálták a koponyáját. Még tartozol a történet folytatásával.

JÁNOS *(némi erőgyűjtés után fog bele)* Találkoztunk egyszer a városban, leültünk beszélgetni egy presszóban. Rettentő banális az egész. Elmondta, milyen nehéz mellette, hisztériázol, veszekszel, család satöbbi.

(Győzre néz, Győző gondterhelten figyel) Vigasztaltam, mentegettelek, magyaráztalak.

Győző bólint

Mire ő, hogy én milyen jó fiú vagyok.

Győző olvadozást mímél

És közben mind a ketten a vikendházi szobára gondoltunk.

Győző arca elkomorul. Rosszallóan csóválja a fejét

Az olajkályhára, a hideg ágyneműre, a forralt borra, a kutyaugatásra, a veritékszagra. Megszorította a kezemet, és majdnem könnyes szemmel búcsúztunk el egymástól.

GYŐZŐ A bimbó kibújt.

JÁNOS Nyilvánvaló volt, hogy fel kell hívnom.

GYŐZŐ De mennyire.

JÁNOS Mondjam?

GYŐZŐ Hát persze.

JÁNOS Akkor ne szólj közbe.

GYŐZŐ Pardon.

JÁNOS Fel is hívtam. Érdeklődtem, mi újság, hogy vagytok, ő is. Hívogattuk egymást, még egyetemre járt, pszichoanalízist tanult zárt körben, konspiratív légkörben, lehet, hogy apád áldása oltalmazta őket. Neked kezdett meglódulni a tervezés, elhanyagoltad őt. Akkor még sokszor voltunk együtt mindnyájan, mindenki borzasztó fontosnak tartotta önmagát, örökké sűgött-bűgött mindenki mindenkivel. Mind a ketten tudtuk, hogy előbb-utóbb újra abban a vikendházban találjuk magunkat, és hogy akkor majd megint olyan lesz, mint volt, és hogy az nagyon jó lesz, de még annál is jobb ez, ami most előtte van. Mert utána már soha többé nem lesz olyan jó, és ezért érdemes még egy kicsit várni rá.

GYŐZŐ És a csúcspon? Az ágyjelenet?

JÁNOS Azt már annyiszor láttad moziban.

GYŐZŐ Jó volt?

JÁNOS Jó.

GYŐZŐ Ott a vikendházban?

JÁNOS Ott.

GYŐZŐ Akácos út tizenhét?

JÁNOS Többnyire.

GYŐZŐ Hetvenegy tavasza?

JÁNOS Igen.

GYŐZŐ Gondoltam. Hektikás tavasz volt. Hol meglódukt az időjárás, hol visszatáncolt. Vad, szeles, hózáporos napok.

JÁNOS Igen, lehet. Sok ilyen tavasz van. Mi már elmondhatjuk, hogy sok ilyen tavaszt megértünk.

GYŐZŐ Jól emlékszem rá. Akkor halt meg az anyám. Öngyilkos lett. Ezt most nem azért mondom, de akkor halt meg. Nem tehetek róla. Nagy rakás altatót vett be, és meghalt. Állítólag hagyott hátra egy levelet, de sose kaptam meg.

JÁNOS Miféle levelet?

GYŐZŐ Apám szólt el magát egyszer. Hivatkozott arra a levélre, abban a hiszemben, hogy én is ismerem. Csak később kapcsolt, hogy hiszen azt eltüntette előlem. Felbontotta, elolvasta és eltüntette. Én aztán sokszor próbáltam elképzelni, mit írhatott nekem anyám abban a búcsúlevelében. Mit tudhatott ő egyáltalán, aki olyan naív maradt, hogy azt hitte, eljut hozzám a levele, ha nekem címezve az éjjeliszekrényén hagyja. Talán éppen azt akarta tudatni velem, mint Hamletnek atyja szelleme, hogy micsoda gaz árulás történt ellenünk. És hogy álljak bosszút, törüljem le a gyalázatot. Nem álltam bosszút.

Megint elhallgatnak, gyöttrik-gyúrják a kezük ügyébe akadt tárgyat. Zsuzsa kijön a fürdőszobából, és öltözködni kezd

JÁNOS Árpádnak is volt az a könyve, aminek a kéziratát állítólag apád utasítására sülyesztették el. Többször beszélt nekem róla a halála előtt. A szel-

lemi végrendeletének nevezte. Olyan állapotban volt már akkor, hogy nem lehetett tudni, mikor beszél tényekről és mikor képzelődik. Dugdosta a kéziratot, kizavart a szobájából, hogy találkozzunk a sarki kocsmában. Néha órákig vártam rá ott. Mindig ígérte, hogy majd olvas fel belőle, csak be akar fejezni egy gondolatmenetet. Másoknak is beszélt a kéziratról, az meg, mikor meghalt, szórén-szálán eltűnt. Lehet, hogy nem is volt semmi, de mindenki azt rebesgette, hogy elvitték, lefoglalták. Állítólag járt apádnál is kihallgatáson, ki tudja, mit össze nem hordott neki. Talán veled revolverezte. Valamit biztos írt, mert örökké az írógépnél ült. Tudsz te erről valamit?

GYŐZŐ Nem tudok semmit. De azt tudom, mi a mi bajunk.

JÁNOS Na mi?

GYŐZŐ Hogy gyűlöljük magunkat. Ha szereti magát az ember, az kötelez. Akkor vagyok valaki, akkor nem lehet annyiban hagyni. Ha nem szereti, lehet hagyni a fenébe. Dögöljenek meg. Sőt beledőglök én is. Apám világéletében imádta magát, Spanyolországban szent fogadalmat tett, hogy tűzön-vízen át a kommunizmus ügyét fogja szolgálni, mert olyan nagy-szerű emberhez, mint ő, csak ez méltó. Ötven éve szívja a napi harminc-negyven Gauloises-át. Micsoda önimádat és megalománia kellett ahhoz, hogy 44-ben csináljon egy gyereket Párizsban, és azt Viktornak keresztelje el! Képzeld csak el, két robbanás közt világra hoz az anyám, és Viktornak keresztelnek el, mert a titkos adók már a partraszállást rebesgetik!

JÁNOS Apád visszavonult, miután elvetted Zsuzsát? Csak megbeszéltétek ezt is.

GYŐZŐ Érdekel, mi? Elvégre te is érdekelt vagy az ügyben, nem igaz? Kérdezd meg a barátnődtől. Na, verekszünk még egy kicsit?

Megint megszólal a telefon. Győző felugrik, felkapja a kagylót, és belehallgat. Aztán megint felszökdel az emeletre, be a dolgozószobába, lehuppan a műszerek elé, és nyomkodja a gombokat, billentyűket. Végül behúzza maga után az ajtót. Zsuzsa időközben már lejött a nappaliba, megnézte magát a tükörben, cigarettára gyújtott, hallotta Győző és János utolsó szavait, most még egyszer belenéz a tükörbe, aztán belép a konyhába

ZSUZSA Hmm, micsoda finom kávéillat! Jut nekem is?

Függöny

MÁSODIK FELVONÁS

A szín ugyanaz, mint az első felvonásban. A cselekmény ugyanott folytatódik, ahol az előbb abbamaradt. A cezúra, a szünet mégis fontos, hogy a néző egyrészt kicsit eltávolodhassék a két főszereplőtől, lélegzetvételnél időre legalább távlatból tekinthessen viszonylataikra, másrészt, hogy Zsuzsa megjelenése hangsúlyosabbnak tűnjék, kimerevített állóképként rögződjön a néző tudatában. A második felvonás úgy kezdődik, mintha ez az állókép mozdulna meg. János belenéz a kávéfőzőbe

JÁNOS Még van benne. (Kitölti Zsuzsának)

Zsuzsa tejszint, vaját vesz ki a hűtőszekrényből, kalácsot szel magának, és vajas kalácsot eszik a tejeskávé mellé

ZSUZSA Egyél te is. Vagy mást kérsz? Felvágottat? Tojást? Müzlit?

JÁNOS Köszönöm. Semmit. Nem vagyok éhes.

ZSUZSA Hogy aludtál?

JÁNOS Jól. Nagyon jól. Rég nem aludtam egyfolytában ennyit.

ZSUZSA Ennyit? Öt-hat órát? Mióta vagytok fenn? JÁNOS Nem tudom. Ma még nem néztem órára. Fel-függesztettem az időbeliségemet.

ZSUZSA Ne mondd. Ilyen jól megy neked?

JÁNOS Nem kerül semmibe. A lényegyet látni, ha kinéz az ember az ablakon. Pár napja leejtettem az

órám a fürdőszoba kőpadlójára. Nagyon ideges voltam, és kicsúszott a kezemből. Hirtelen felindulásomban megpiportam. Felkaptam a franciakulcsot, amivel előző este a csapat szereltem, és ráhúztam vele párszor az órámra.

ZSUZSA És most jobban vagy?

JÁNOS Másképp vagyok. Úgy érzem magam, mint amikor egyszer álmomban sárkányrepülő voltam. Csofáló volt lebegni, csupa ismerős tájat láttam mártávlatból, de tudtam, hogy le fogok zuhanni. Végül zuhanni is kezdtem.

ZSUZSA Én bezzeg most nem álmodom, hogy mennem kell a hidegtálakért. Meg salátákat csinálnom. Rendet raknom, porszívóznom. Sóssüteményt, tejszínt, kenyeret, szalvétát, gyümölcsöt vennem. Elmosogatnom, megterítenem, haját mosnom, kiszépitnem magam. Ha maradt volna még egy kis kávé.

JÁNOS *(töltene neki, de csak pár csepp van már a főzőben)* Főzök még egy fordulóval. *(Neki is fog mindjárt, a mosogatónál elmossa a kávéfőzőt)* Nincs szükségetek pohárnokra? Vagy csaposra? Tudok csapatot bőrozni is. Csapolni-papolni. Házhoz jövök.

ZSUZSA Most mondott fel a bejárónóm. Vannak referenciái?

JÁNOS Ma már nem divat a bejárónó. Ma már kisvállalkozó férfiak, ifjú heroszok járnak takarítani, ablakot mosni. Ablakot mosni is tudok, igaz, kicsit foltosan, de porszívózní kifogástalanul.

ZSUZSA Mit mondtál el Győzőnek?

JÁNOS Ismerek egy fickót, kétméteres délceg dalia, okleveles ablakmosó, csillogó krómozott fémbőröndben hordja a szerszámait, mint egy életmentő orvos, káprázatos gyorsasággal végigfuttatja varázskendőit az ablakokon, és utána gondterhelten bepötyögöttei zseb-számológépébe a négyzetmétereket. Az egyetlen húsz éve nem mosták meg az ablakainkat, föl akartuk fogadni a saját pénzünkön, de csak a jövő nyáron kerülhettünk volna sorra, úgy be van táblázva. Megmostuk hát mi magunk. Az egyik docensnek tériszonya van, ő kimentette magát.

ZSUZSA Nálunk hat éve tataroznak, cserélik a csöveket, és egy betegszállító elcsúszott a malteron, és kitérte a nyakát. A főorvos lopja a vécepapírt a vécéből. A takarítónó pedig gombát termeszt a pincében. Arról beszéljünk, mit mondtál el Győzőnek. De gyorsan, mielőtt visszajön. Azért toppantál be, hogy elújságold madárlátta ügyünket?

JÁNOS Madárlátta, ez jó. Nem azért. Elvégre Győző akár rég tudhatott is volna mindenről. Honnan tudhattam volna, hogy Győző nem tud semmit? Egyszerűen megfedkeztem róla, hogy volna itt bármi titkolnivaló. Úgy jöttem hozzátok, mint akikkel talán lehet még szabadon, felelőtlenül beszélgetni.

ZSUZSA Ugyan, sose lehetett. Emlékezz csak vissza, csupa ködösítés, titkolózás, gyanakodás, neheztelés volt itt régen is minden. Köztünk is, köztetek is, az egész vonalon. Te voltál az egyik főtítoknok. Sose lehetett rajtad eligazodni.

JÁNOS Nem sokkal az után, hogy összetiportam az órám, eltűntem hazulról. Három napja eltűntem hazulról. Volt egy nagy jelenetünk még, jól összeszó-lalkoztam a feleségemmel, mert én a nővére törülkőzőjével törültem meg a fenekemet, ő meg a háztartási pénzből méregdrága karácsonyi ajándékot vett a nővére gyerekeinek, akik most ott laknak nálunk. Már biztos kerestetnek a rendőrséggel. Tegnap vizsgáztatnom kellett volna, de nem mentem be az egyetemre. Három napja csövezek, tegnap este ide keveredtem. Talán nem véletlenül, de nem is azért, hogy titkokat fecsegyek ki.

ZSUZSA De mégis, mit mondtál el neki? Lehet, hogy nem is az igazat mondtad. Lehet, hogy erre sem emlékszel már jól. Hogy képzeld. Lehet egyáltalán még tudni, mi is történt annak idején? Ezek rég elévült dolgok, nem jelentenek ma már semmit. Hogy megcsaltam, úristen! hát ki nem szarja le, hát számít az ma még valamit, hogy megcsaltam? Tudja ő azt nagyon jól, hogy megcsaltam, nemcsak veled, mással is. Ő talán nem csalt meg? Ő is megcsalt. Egyáltalán, már maga a szó: megcsalt — megcsaltam! Pont ez a csalás számítana olyan sokat, mikor a

csalások, hazugságok áradatában gázolunk reggeltől estig, és a szemünk se reben tőlük.

JÁNOS Te miért nem mondtad el neki?

ZSUZSA Csak nem fogod számon kérni rajtam?

JÁNOS Dehogy kérem. Én csak egyszerűen itt vagyok, itt ülök nálatok, úgy érzem, bizonyos fokig tényleg kívül az időn, az életem idején kívül. Nem kérek számon semmit.

ZSUZSA Jó, akkor beszéljünk valóban nyíltan. Tönkrement a házasságod. Van ilyen. Rosszul érzed magad. Van ilyen. Csak ilyen van. Árad a város pórusaiból a rossz közérzet. Fertőz, mint valami ragály. Azt akarod, hogy újra a szeretőd legyek? Tőlem vársz valami segítséget?

JÁNOS Jézusom. *(Hosszabb szünetet tart. Kifőtt a második adag kávé, tölt belőle Zsuzsának)* Mint pszichiáter lennél a szeretőd vagy mint nő?

ZSUZSA Kérlek, ne sértegess. Egyébként egy szóval se mondtam, hogy lennék.

JÁNOS Akkor miért kérde? Egyáltalán, mit kérdezel? Lehet, hogy ezzel is megsértlek, de őszintén szólva eszembe se jutott, hogy lehetnél újra a szeretőd. Hogy ez segítene rajtam. A helyzet reménytelen, de nem komoly, szokás mondani manapság. Szerintem igenis komoly. Most már vérre megy. De hát te vagy a pszichiáter, és lehet, hogy szerinted ez is csak tünet. Van neki latin neve. És még gyógyítható.

ZSUZSA Történt valami még azon kívül, hogy beszennyezted a sógornőd törülkőzőjét?

JÁNOS Történt. Valami történt, csak tudnánk, mi. Lehet, hogy ez, lehet, hogy az. Ez is, az is. Elmondok két valamit Talán velük telt be a pohár. De lehet, hogy szépen beleolvadnak a többi valamibe. Még nincs tele a tartály. Köves talajban az emésztőgödrök lassabban telnek meg, mint márgás, agyagos talajban. A szennyle felszívódik a talajba, főleg szárazság idején, a gödör fenekén csak a tömör guanó marad. A talaj persze azért szennyeződik, mérgeződik, de a talaj sokat kibír. Karácsony előtt odaköltözött hozzánk a sógornóm. A feleségem nővére, a két gyerekével. Beteg volt, kórházban feküdt, a gyerekek a nagyszüleiknél voltak, és a férje ezalatt eladta a lakást a fejük felől, és disszidált a szeretőjével. Egy öreg házaspárnak adta el, akik kifizettek neki négy-száz-ezer forint előleget, évtizedek óta gyűjtögetett vagyonyuk nagy részét, egy szál kézzel írott nyugta ellenében. Az egész berendezést is eladta a férj, az összes bútort, edényt, ruhaneműt, bizományiba, ócskásnak, vagy ki tudja, talán egyszerűen kidobált mindent, bosszúból, vitte valami szemétdombra, belehányta a kukába, az evőeszközt, a gyerekcipőket, a törülkőzőket, leszerelte még a villanykapcsolókat és konnektorokat, a kilincseket és karnisokat is, mintha valami elmebaj tört volna ki rajta, a lakók egy árva szót se szóltak, vagy azt hitték, elköltöznek, lakótelepi lakásban laktak, volt mindenük rendesen, hifiholmik, színes tévé, video, mélyhűtő, kocsis stb., a pasas afféle középkáder volt egy vállalatnál, ritka undorító fráter, korunk hőse, semmi más nem érdekelte, csak a pénz és a fogyasztás, fuszított, géemkázott, seftelt, és minden pénzt rögtön elköltött, piára, nőkre, csillogó műszaki bővlira, zseb-számológépekre, automata segglyuktolőre meg mit tudom én mire, a kocsija olyan volt, mint egy karácsonyfa, mondhatom neked, tiszta szívémből gyűlöltem az ürget, persze ő is engem, volt neki még valami bizalmi funkciója is, részegen néha fenyegetőzött, hogy csak vigyázzak magamra, mert szemmel tartanak, a házasságuk már rég tönkrement, terrorizálta a sógornómet, mindenféle sötét alakokat, jugsoszláv csempéseket, disszidens magyarokat hurcolt fel a lakásukra, és a feleségével nagy vacsorákat főzetett nekik, és most megpattant a Ladájával és a macájával meg jó félmillióval. A sógornómék odaköltöztek hozzánk, mert bár még nem foglalta el a lakásukat az öreg házaspár, csak a csupasz falak között lakhatnának. Így most az egyik szobánkban lakunk mi, a másikban ők. A feleségem, tudod, ez már a második, hol bög, hol veszekszik, hol tüntetően ajnározza őket, enélkül is komplett idegromcs volt már, folyton nagy terveket szőnek az intézetben, aztán soha nem lesz semmiből semmi, másról se tud otthon beszélni, mint hogy kinek és

minek kicsoda és micsoda hogyan és miképpen tartott be, mikor hazajön, mint egy eszelős, még órákig fő a keserű levében, az egész szakmáját ismerem már névről és a pitiáner disznóságokról, a névnap részeg kitálalásoktól a nyugdíjazás előtt állók paranoiás beszariságáig, nem tudok tőle dolgozni, ráadásul az a mániája, hogy nem szeretem a fiát, az első házasságából valót, akit magával hozott a miénkbe, annyira elkényezteti, és úgy hecceli ellenem, hogy most már van is benne valami, valóban elég tenyérbe mászó kölyök, tizenöt éves szőrös tökű, idélen kamasz, megmondom őszintén, viszolygok tőle, lehet, hogy részben tényleg azért, mert nem az enyém, és az apját látom benne, akit alig ismerek ugyan, de nem is vagyok rá kíváncsi, már rég nem szeretkeztem a feleségemmel, mert állandóan attól félek, hogy felébred a fia, és meglát bennünket, meg különben is, szeretkezés közben is az intézeti ügyeit hadarja, három nappal ezelőtt nem bírtam tovább, iskolai szünet van, ott nyüzsgő a lakásban most még a három gyerek is, és reggel olvastam valamit az újságban, ami teljesen főbe kólintott...

ZSUZSA Ne haragudj, hogy félbeszakítlak, de Győző bármelyik pillanatban jöhet vissza, és előtte én még szeretnék közölni veled valamit. Én kereken le fogom tagadni, hogy lett volna köztünk bármi is az után, hogy férjhez mentem hozzá. Tegnap este megörültem neked, nem tudom, mi igaz, mi nem, mi van veled, mire készülsz, ma este, mint tudod, lesz nálunk ez az izé, ez a szoáré, nem neked való, de természetesen szívesen látunk, jönnek Dezsőék is, Győző most megy ki értük mindjárt a reptérre, ha akarod, hozhatod a feleségedet is, az elsőt vagy a másodikat vagy mind a kettőt, vagy a szeretődöt, ha van, vagy elcsábítasz itt valakit, kivéve a lányomat, egyvalamiből azonban nem engedek: a viszonyunkat letagadom. Nem tudom, mit mondtál el neki, de letagadom. Ráfogom az állapotodra, a depressziódra, a beszámíthatatlanságodra, és nekem fog hinni, nem neked. Ami a kezdet kezdetén történt, még mielőtt ő fölbukkant volna, az a tiéd lehet. De érd be azzal. Ami később történt, felejtse el, mert letagadom.

Zsuzsa közben lázasan rakodni kezdett a konyhaasztal és a mosogató körül. János gyufaszálakat tördel. Egy darabig csak az edénycsörömpölés hallatszik. Aztán odafenn a hálószobában Győző dűnnyögése hangzik fel. Valami régi slágert dúdol, miközben öltözködik

Tudhatod jól, mit jelentettél te Győzőnek. A mai napig gyengéje vagy neki. Tegnap este azért rügött be, mert elérzékenyült az emlékektől. De nemcsak erről van szó. Most nem tudok mindent elmondani. Lehet, hogy csak kell valami az embernek, amit nem fogdosnak össze, amit nem nyúnek el. Nem tudom. Ne haragudj, hogy félbeszakítottalak. Hol tartottál?

De közben halkán kinyílt az ajtó, és ott áll kócosan, pizsamásan Gábor, Győzőék tizenhét-tizennyolc éves fia. Bambán áll és néz egy darabig, aztán bejön, a hűtőszekrényhez lép, kivesz egy tűzálló tálat, jéghideg palacsintákat húz ki belőle, és egymás után nyeli el őket

Jézusom, rossz nézni, mindjárt elhányom magam. Talán köszönnél.

GÁBOR Csókolom.

JÁNOS Jó étvágyat.

ZSUZSA Köszöni, van neki. Csókolom, csókolom, mi-jét csókolod, te fajankó? Az úr régi barát. Itt aludt, mert elment az utolsó villamosa. A vágy villamosa.

Rövid csend. Gábor komoran palacsintázik, János maga elé meredve gyufaszálakat tördel, de közben felkapja a tekintetét. Zsuzsa rakodik, Győző odafenn dalol, mint valami olasz filmhős

Milyen volt a koncert?

GÁBOR Elég jó.

ZSUZSA Telefonált Sári. Kikapott a spanyol lánytól. Már megint fáj a bokája. A frankfurti géppel érkezik, Dezsőékkel együtt. Bejöhettél volna este kö-zénk. Igaz, apád nem volt valami díszes állapotban.

GÁBOR (hirtelen tagolatlanul felszakadva belőle, szinte mintha a palacsintát hányná ki) Piszkos nagy balhé volt, mikor jöttünk haza, egy csávó, a Rosej-bni, tudod, aki egyszer olyan szöges bakancsban volt itt, és összevissza karistolta a padlót, az a barom, az az állat, volt benne már egy üveg szemelt rizling, bebaszta a Dohány utcában egy kirakatot, egy ilyen maszek butikot, fölszedett egy olyan kőbábot, tudod, amit fölszűrnak egy olyan vashegyre, hogy ne lehessen odaparkolni, és bebaszta vele a kirakatot, megszólalt a riasztó, szanaszéjjel rohantunk, én a Pasztillával fölrohantam egy ház legfelső emeletére, nem mertünk lejönni, de aztán féltünk, hogy bezárják a kaput, lejöttünk, a zsernyákok már ott irkáltak az üzlet előtt, de nem kaptak el látszólag senkit, elindultunk a másik irányba, majd összeszartam magam, egyből utánunk jöttek, hogy így meg úgy, hol voltunk, hová megyünk, igazoltatás, egy havernél voltunk, nem tudunk semmiről, nem hallottunk semmit, bőgettük a magnót, miről van szó tulajdonképpen, a zsernyák meg, hogy mi-féle havernél, mondtuk, hogy hát ott fön, ahol ég a villany, és mutattuk, a Pasztilla blöffölt, azt hittem, most jön a szembesítés, de úgy látszik, hiányzott a tanfolyamról, mikor ezt tanulták, vagy látott másokat másfelé szaladni, azért fölírta az adatainkat, én megmondom, hogy a Rosej-bni volt, ha beidéznek, ekkora állatot, még ha egy olyan szakadt rocker volna, de cukrász a faterja, és még vitorlásuk is van...

Belép a konyhába Győző, fel van öltözve, de így is lomposnak hat, kitérdelt bársony nadrág, flaneling, dzseki lóg rajta

GYŐZŐ Á, Heppike is itt van már a körünkben. Na, álljatok csak egymás mellé! (Próbálja Jánost és Gábort egymás mellé taszigálni) Hadd lám, hasonlítok-e egymásra!

ZSUZSA Mi bajod? Még mindig nem józanodtál ki? Nagyon kérlek, ne ízléstelenkedj!

János és Győző valósággal dulakodnak

GYŐZŐ Most mit vagy beszarva? Kapsz egy készterméket, már nem kell a megmunkálásával bajlódnod. Már el van szúrva.

ZSUZSA Fogd be már a szád, nem hallod? Apád, úgy látszik, még nem aludta ki a részegségét.

Gábor értetlenül pislog. Győző váratlanul megtapogatja a tarkóját, átöleli a vállát, magához húzza, csattanós csókat nyom a feje búbjára

GYŐZŐ Jól van, Heppike, nincs semmi baj. Ilyen melák mamlasz voltam én is. Ez a bácsi rabszolga-kereskedő, és nagyon sok pénzt kínált érted. De mi a világ minden kincséért nem adunk oda neki. El-mehetnél vele hajót vontatni a Dunakanyarba, de mi nem engedünk. Nagy a csábítás, megfoghatnád az isten lábát, de az igaz szeretet úrrá lesz az ördögi kísértésen.

Gábor kibújik az apja öleléséből, és dühösen kimegy a konyhából

ZSUZSA Bravó! Mesteri voltál! Most aztán adtál nekem!

JÁNOS Nem igaz ám, hogy megcsalt velem. Átvertelek. (Csendesesen, szinte magának mondja ezt. Mintha még mosolyogna is hozzá befelé)

GYŐZŐ Micsoda? Mit beszélsz?

JÁNOS Ne haragudj, csak átvertelek. Zsuzsának már elmondtam. Minden igaz, amit hallottál, csak az nem, hogy felújítottuk a viszonyt.

Zsuzsa elfordul a mosogató felé, és újra rendezkedni kezd, de halkán, hogy hallja, mit mond János

GYŐZŐ Ez most mi? Mit főztetek ki már megint? JÁNOS Amikor megkérdezted, hogy lefeküdtünk-e tegnap este, és én azt feleltem, hogy most nem, úgy éreztem, mintha olvasnál vagy olvastál volna a gondolataimban. Kiolvastad, mennyire szerettem vol-

na. És valami rövidzárlat utána azt mondatta velem, hogy most ugyan nem, de annak idején igen. Mert annak idején is nagyon szerettem volna. Mindaz, amit elmondtam, igaz, hogy találkoztunk, hogy panaszkodott, hogy izgatott, nem kezdhettünk-e újra a dolgot, de valójában soha nem kezdtük újra. Én nagyon rossz idegállapotban vagyok mostanában. Képzeld. Összekeverek dolgokat, magamban beszélek, érthetetlenül viselkedem. És tegnap főleg azért jöttem el hozzátok, mert szerettem volna Zsuzsával megbeszélni, hogy vizsgáljon meg, adjon tanácsot, mi bajom van, mi a teendő. De közben tudat alatt az emlékek is vezettek. Hogy szerelmes voltam belé. Hogy talán még mindig szerelmes vagyok belé. Vagy szeretnék szerelmes lenni belé. És hogy milyen jó volt annak idején vele, veletek. És most milyen szar minden. Milyen jól átvértük néha egymást annak idején. Te mindig nagyon ravasznak hitted magad, de könnyen besétáltál a csapdába. Megláttam tegnap este, hogy ejha, de jól megy ezeknek, a kurva anyjukat, én meg hogy lecsúsztam a béka segge alá, na, majd adok én neked. Megvallom, lefeküdtem volna a feleségeddel tegnap este, ha fikarcnyi jelét adja a hajlandóságának, de nem tette. Képzeld. Beszámíthatatlan vagyok. Ne haragudjatok, Zsuzsától már bocsánatot kértem.

Csend. János lesi a hatást, Zsuzsa rezzenéstelen arccal mosogat, Győző zavartan hol egyikükre, hol másikukra néz, lázasan gondolkodik, kombinál

GYŐZŐ Nincs neked semmi bajod, kispajtas. Te most akarsz engem átverni, de tudod, mit? Hagyom. Hagyom magam átverni. Ha erre van szükséged, tessék, tiéd a pálma. Nem elég, hogy ácsingózol a feleségemre, még füllentéssel is próbálkozol. Talán mégiscsak van valami bajod. De én bölcs vagyok, megértő, és hagyom magam belibirkozni. Te, szívem, mit szólsz ezekhez a fejleményekhez?

ZSUZSA Hogy mind a ketten gyógyíthatatlanul infantilisak vagytok. És hogy Gábornak még ez hiányzott. Indulj a reptérre.

GYŐZŐ Mondok én nektek még valamit. Azért bibelődtem én az előbb odafenn, hogy ti kifundálhaszatok valamit. Kíváncsi voltam, mit fundáltok ki.

ZSUZSA Nem fundáltunk ki semmit. János elmondta, hogy milyen mélyponton van. Hogy pár napja eltűnt hazulról, vizsgáztatni se ment be az egyetemre, talán már a rendőrséggel kerestetik, te persze nyilván mindebből semmit se vettél észre, nem kérdeztél tőle semmit, csak a magadét hajtogattad.

GYŐZŐ Köröz a rendőrség? Csináltál valami disznóságot?

JÁNOS Nem.

GYŐZŐ Kijössz velem a reptérre?

JÁNOS Nem.

GYŐZŐ Itt akarsz maradni Zsuzsával? Ő is elmegy. Ugye, te is elmész, szívem? Várnak rád a hidegtálak.

ZSUZSA Visszafelé be se férne a kocsiba. Dezsóék, az három, meg Sári, az négy.

GYŐZŐ Látod, milyen figyelmes, gondos? Szerintem még vannak esélyeid.

ZSUZSA Menj már.

GYŐZŐ Miféle vaj van a füled mögött? Bujkálsz?

JÁNOS Nem bujkálok. Csak felfüggesztettem a létjogosultságomat. Ha megengednétek, egy darabig még itt maradnék.

GYŐZŐ Testvér, segítsd a lebukottakat.

JÁNOS Kiporszívózik. Megmosom az ablakokat.

GYŐZŐ Az ránk fér. Valami azért bűzlik körülöttem. Ha akarsz, le is zuhanyozhatsz.

JÁNOS Köszönöm, máris megyek. Napok óta nem mosakodtam.

ZSUZSA Adok tiszta fehérneműt.

GYŐZŐ Fölveszed az alsógatyámat? Ez megható. Kicsit lötyögni fog a seggeden.

ZSUZSA Siessünk most már. Te mész a Ladával, én a Daihatsuval?

GYŐZŐ Oké. Melyik alsógatyámat adod neki? Vannak azok a színesek. Kínai tiszta gypjú. És a hozzá való trikót is készítsd ki. Az ingméreted? Negyvenes?

JÁNOS A takarításhoz fölösleges a tiszta ruha.

ZSUZSA Te komolyan takarítani akarsz?

JÁNOS Miért ne?

ZSUZSA Na jó, nem bánom. *(Előszedi egy szekrényből a porszívót, és kikészít más takarítószerszámokat is, partvist, személtlapátot, vödört, szivacsot, rongyokat)*

GYŐZŐ *(Jánoshoz)* Gyere, mutatok valamit.

ZSUZSA Az isten szerelmére, menj már!

GYŐZŐ Mindjárt. *(Átkíséri Jánost a nappali szobába. A szoba egyik sarkából kartondobozt vesz elő. Lerakja a szoba közepére)*

Közben Zsuzsa fölmege az emeletre, fehérneműt, törülközőt készít ki Jánosnak a fürdőszobába

Egy kis meglepetés. Ma estére. A vacsorához. Mit gondolsz, micsoda?

JÁNOS Fogalmam sincs.

GYŐZŐ Na mégis. Hármat találhatsz.

JÁNOS Vacsorára? Sündisznó.

GYŐZŐ *(nagyot nevet)* Nem rossz. Nem rossz. Élő sündisznó vacsorára. De ez nem az. Tovább.

JÁNOS Nem tudom. Mondjuk, műanyag szarkupacok. Nyugaton már az is van. Kutyahurka, lócitrom, tehénfos, emberszar fröccsöntve.

GYŐZŐ *(neheztelően néz Jánosra)* Ennyire taksálsz? Ez fáj. De nem csigázlak tovább. Úgyse találsz ki.

Leveszi a kartondoboz fedelét. János értetlenül nézi a doboz tartalmát. Győző kiemel vagy tucatnyi vadonatúj sarlót, aztán egyenként ugyanannyi vadonatúj kalapácsot. Letesz a földre egymás mellé egy-egy sarlót és kalapácsot

Sarlók és kalapácsok. Evőeszköznek. Ma este a vacsorához ezeket adom evőeszköznek. Ezekkel kell megenni a válogatott finomságokat. Na, mit szólsz hozzá?

János próbálja elképzelni, hogyan lehet ezekkel a számszámokkal enni. De ő azt is tudja, hogyan értendő Győző részéről ez a vicc. Udvariasan, kicsit kényszeredetten nevet

JÁNOS Jó. Morbid, de jó.

Közben Zsuzsa újra ott áll már mellettük

ZSUZSA Húsz perc múlva leszáll a gép, menj már, nem érted?

Győző összekapkodja a holmiját: kulcsokat, tárcát, kabátot, szemüveget

Készítettem ki törülközőt is. És nehogy eszedbe jusson tényleg takarítani. *(Nézi a számszámokat a földön. Mutatja, hogy ez a Győző süsü)* Arról szó se lehet, hogy együtt is ezekkel. Jó, aki akarja, megpróbálhatja, de aztán kap mindenki rendes evőeszközt. *(Jánoshoz)* Mehetsz, folyik a fürdővized.

GYŐZŐ Csobog a langyos víz, fürödj meg. Íme a kendő, törülközz meg!

János zavartan, félszegen fölmege az emeletre. Győző és Zsuzsa szinte úgy nézik, mint akik alig várják, hogy végre kettesben maradjanak. János bemegy a fürdőszobába, ahonnan vízcsurgás hallatszik ki. Győző és Zsuzsa egy darabig fürkészve nézik egymást. Mind a kettő útra kész, kabátban állnak egymással szemközt a nappaliban, és azt figyelik fürkészve, akar-e neki mondani valamit a másik

ZSUZSA A modemet kikapcsoltad?

GYŐZŐ Ki.

ZSUZSA *(a szemével felfelé intve)* Napok óta nem volt otthon. Történt vele valami. Beszélt is valamiről, de nem mondott el mindent. Neked mondott valamit?

GYŐZŐ Hogy a szeretője voltál.

ZSUZSA Jaj, hagyjuk most ezt a számszámot, nem erről van szó.

GYŐZŐ Hát persze, most nem. Most jön a repülő. Jönnek a vendégek. A zajuk elnyomja az érzelmi rezdüléseket. Az érzelmi rezdülések elhalnak.

Kis szünet

Valami rendőrségi ügy szerinted?

ZSUZSA Lehet.

GYÖZŐ Mintha bujkálna. Körözik, és nálunk dekkol.
ZSUZSA Nem kellene értesíteni a feleségét?
GYÖZŐ Te tudod a címüket?
ZSUZSA Nem. Ez a második felesége már. Annak a lakása. De rosszban vannak. Lehet, hogy épp előle bujkál.
GYÖZŐ És hozzád akar visszabújni?
ZSUZSA Hát persze. Ezentúl majd ő is velünk él.
GYÖZŐ Én is elmondtam neki valamit. Hogy apa és te satöbbi. Látszólag nem tudott róla.
ZSUZSA (kicsit megdöbben, de most inkább csak dühös) Igazán? Hát ez remek. Szóval jól kilocsogtatók magatokat. Nagyon fontos volt, mi? Hogy jól összemaszatoljátok egymást ezzel az erjedt kulimással! Na, eredj a dolgozdra! (Indul kifelé)

Győző lassan követi

GYÖZŐ Tényleg nem csaltál meg velem?
ZSUZSA Nem. Próbáld inkább megtudni róla valamit. Én nem érek rá. Hogy hol lakik, körözik-e valamiért satöbbi. És vegyél még italt, mert nem lesz elég.

Kimennek az előszobaajtón. Kis idő múlva előbb az egyik, majd a másik kocsni motorjának begyújtását hallani a garázsból. Az autók kihajtanak, elhal a hangjuk. A színpad egy darabig üres, csak a vízcsobogás hallatszik. Aztán egyszer csak megszólal a telefon. Csenget párszor, nem történik semmi. Aztán szinte egyszerre bújjik ki a szobából Gábor, és les be a nappaliba, és odafenn János a fürdőszobából, vizesen, egy szál törülközőt maga köré terítve és lefelé fülelve. Mind a ketten egyszerre fülelnek a telefonra és a másikra. Látni természetesen nem látják egymást. A telefon egy idő múlva elhallgat, már húzódnának vissza, mikor újra megszólal. János közben törülközőzik. Gábor végül odamegy a telefonhoz, de nem veszi föl. A földön szétszórt sarlókat és kalapácsokat nézi. Fölvesz egy sarlót, odamegy az egyik szobanövényhez, és egy suhintással lemetezi az egyik szárát. A telefon elhallgat. Gábor kinyitja a teraszra nyíló tolóajtót, és kezében a levágot növényi szárral megáll a teraszon. Már fel van öltözve. Elhajítja a levágot szárát, nyújtózkodik. János fentről figyel, miközben törülközőzik és öltözködik. Már Gábor is észrevette őt. Visszajön a nappaliba, összehúzza a tolóajtót, kicsit zavartan tesz-vesz. Bekapcsolja a rádiót, egyik adón sem talál semmi érdekeset, kikapcsolja. János öltözködve, vizes hajjal jön lefelé a lépcsőn. Gábor érdeklődve, de zavartan nézi

JÁNOS Arra gondolsz?
GÁBOR Mire?
JÁNOS Tudod te jól.
GÁBOR Nem tudom.
JÁNOS Arra az előbbi jelenetre a konyhában.

Gábor vállat von

Ne mondd, hogy nem értetted!
GÁBOR Apu hülyéskedett. Mindig hülyéskedik.
JÁNOS Most meg még ivott is. Másnapos volt, igaz?
GÁBOR Mit tudom én. Nem érdekel.
JÁNOS Tudom, hogy arra gondolsz.
GÁBOR Akkor meg minek kérdezi.
JÁNOS Miért nem tegezel? Tegezz nyugodtan.

Gábor vállat von. Talál még pár szál ropit, egymás után nyeli el őket

Nem hallottál még rólam?
GÁBOR Lehet.
JÁNOS Mikor kisebb voltál, láttalak párszor.
GÁBOR Te vagy az apám?
JÁNOS (elneveti magát) Hű, ez aztán nyílt beszéd! Ha belegondolok, jókora merészség kell ahhoz, hogy egy fiú föltegyen egy ilyen kérdést. Nem, nem én vagyok az apád. Mint mondtad, apu csak hülyéskedett.
GÁBOR Miért?
JÁNOS Mert én meg azzal ugrattam, hogy az anyád megcsalta őt velem. Világéletünkben mindig ugrattuk egymást. Többnyire éretlen, hülye viccekkel.
GÁBOR És?

JÁNOS Mi és?
GÁBOR Nem csalta meg veled?
JÁNOS De igen.
GÁBOR Akkor mégse vicceltél.
JÁNOS Nem. Az anyád a szeretőm volt. De te nem vagy a fiam.
GÁBOR Nagyapa is a szeretője volt.
JÁNOS Nagyapád? Mikor?
GÁBOR Nem tudom. Többször.
JÁNOS Honnan tudod?
GÁBOR Hallottam. Mikor veszekednek.
JÁNOS Te apád fia vagy. Csak rád kell nézni.
GÁBOR Te mikor voltál a szeretője?
JÁNOS Apád azt hiszi, hogy csak ugrattam. Hogy bediliztem. Tényleg nem vagyok jól. Tegnap például loptam. Nem törtem be, de loptam. Bosszúból.
GÁBOR Bosszúból? Mit?
JÁNOS Ezüstdénárokat. Egy vidéki múzeumból. Pár darab középkori ezüstpénzt. Bosszúból a magyar nemzet ellen. Amiért nem vigyáz rájuk. Amiért nincs teremőr, nincs riasztóberendezés. Amiért ilyen megfélemlítő nyomorúságban élünk.
GÁBOR És elkaptak?
JÁNOS Dehogyan kaptak. Bármit elvihettem volna.
GÁBOR És hol vannak az ezüstpénzek? Itt nálad?
JÁNOS Nem. Kidobtam őket a vonatablakon. Visszakerültek a földre. A magyar nemzeti anyaföldre. Majd egyszer kiáshatják őket megint. Valószínűleg megbolondultam.
GÁBOR Mi a foglalkozásod?
JÁNOS Egyetemi oktató. Adjunktus. Az esztétika tanára vagyok. Tudod, mi az esztétika?
GÁBOR Úgy nagyjából.
JÁNOS És te mi leszel, ha nagy leszel?
GÁBOR Most fogok érettségizni. Számítástechnikára jelentkezem.
JÁNOS Apáddal hogy vagy?
GÁBOR Mikor voltál az anyja szeretője?
JÁNOS Te akkor már megvoltál. Egyszer hozott magával, mikor a vikendházatokban találkoztunk.
GÁBOR Én is loptam tegnap este.
JÁNOS Igazán?
GÁBOR Azon a butikon se volt riasztó. Mikor a Rosejbní bebaszta a kirakatot, nekiestünk a cuccoknak. Pillanatok alatt kikapkodtunk mindent. Ilyen koptott farmercuccokat meg jogging-pulóvereket. Semmi különös. És a Pasztillával tényleg egy bérház padlásfeljárójában bújtam el, de velünk volt a szajré is. Azt se tudom, mi. Szinte meg se néztük. Mikor kilestünk a kapun, és megláttuk a zsernyákokat, bedobtuk a cuccot a kukába. Nem tudom, mi ütött belém. A Rosejbní egy kurva szót se szólt, hogy ő most bebaszta a kirakatot, de mikor bebaszta, és mindenki nekiestett a cuccoknak, én is odafurakodtam. Egy ilyen ócska KGST-butik volt. Azért vagy itt, mert újra szeretője vagy anyunak?

Ekkor kulcszörgés hallatszik az előszobaajtó zárjában, és kinyílt az ajtó. Egy idős, hetven körüli, de jó karban lévő férfi lép be, majd a nyomában két fiatalabb, mindnyájan határozottan, magabiztosan. Az idős férfin télikabát, a két fiatalabbon steppelt dzseki. Benyomulnak a nappaliba

NAGY FÜLÖP Szevasz, Gabi. Apádék?
GÁBOR Apu kiment a reptérre, anyu vásárol.
NAGY FÜLÖP (Jánoshoz lépve) Üdvözlöm, Nagy Fülöp vagyok, Győző apja, kihez van szerencsém?
JÁNOS Ordódy János vagyok, Győző barátja.
NAGY FÜLÖP Á, hiszen mi ismerjük egymást!
JÁNOS Igen, már találkoztunk.
NAGY FÜLÖP Hogyne, hát persze. És az írásai. Olvasom az írásait. Kérdeztem is Győzötől, ez az az Ordódy? Figyelemre méltók az írásai. De ha nem haragszik, most nem érek rá. Viziontlátásra.
JÁNOS Én nem megyek el.
NAGY FÜLÖP Nem megy el, értem. Szintén Győző-eket keresi?
JÁNOS Nem, én már találkoztam velük.

A két steppelt dzseki férfi türelmesen várakozva áll. A tekintetük rá-rátéved a földön heverő sarlókra és kalapácsokra. Nagy Fülöp kibújjik a kabátjából, ottho-

nosan egy vállfát keres az előszobában, felakasztja a kabátját

NAGY FÜLÖP Megkérem, hogy most egy kis időre hagyjon magunkra, mert valami dolgunk van itt. Aztán ha végeztünk, természetesen visszajöhet.

JÁNOS Kimegyek addig a konyhába. Befejezem a mosogatást.

NAGY FÜLÖP Nem, ha megkérhetném, odakinn várakozzék. Talán sétáljon egyet.

JÁNOS Nem mehetek el. Takarítanom kell. Mint láthatja, igen nagy a felfordulás. Az a megbízatásom, hogy rakjak rendet, takarítsak ki.

NAGY FÜLÖP Jó, az várhat egy kicsit. Nagyon kérem.

JÁNOS Én a kedves menyének a betege vagyok. Kezelés alatt állok. A kedves menyé talán megneheztelne, ha most kitessekélné. Valószínűleg kimondottan terápiás céllal kell rendet raknom. Itt vannak, ugye, szétszórva ezek a sarlók és kalapácsok, ez valami teszt lehet, nyilván bizonyos következtetéseket akar levonni belőle, mihez kezdek velük.

NAGY FÜLÖP Vigyázzon magára, Ordódy. Én értem a viccet, de most nem viccelünk. Ezek az urak a hatóság képviselőiben vannak itt. Ezek nyomozók, akiknek házkutatási parancsuk van. Az írásaiban fenyegetkedhet, de a hatósággal nem packázhat.

GÁBOR Házkutatás?

NAGY FÜLÖP Nem kell megijedni, fiacskám, ezt csak a nyomaték kedvéért mondtam. Azért vagyok itt, hogy... egyszóval, csak egy kis ellenőrzésre van szükség. Menj szépen a szobádba, majd megtudsz mindent.

Gábor riadtan kihátrál az előszobába, onnan a szobájába. János is szedelődzködik, de tünetően lassan. A haját törülgeti. Nagy Fülöp türelmetlenül int a nyomozóknak

Ott fönn. De csak amit muszáj. A többi marad.

A nyomozók fölsietnek az emeletre, és bemennek Győző dolgozószobájába. János már menne, de Nagy Fülöp utána szól

Tudja mit, Ordódy. Maradjon csak még itt egy kicsit. Ért maga a számítástechnikához?

JÁNOS Nem.

NAGY FÜLÖP Egyáltalán nem?

JÁNOS Egy kicsit. Amennyire egy magára még adó értelmiséginek illik manapság.

NAGY FÜLÖP Illik? Ki mondja meg, mennyire illik? JÁNOS A kor követelményei. Az egyetemes tudományos haladás érdekei. Vagy épp a szabotálásuk.

NAGY FÜLÖP Aha. És maga mindezt szem előtt tartja?

JÁNOS Tartanám, ha bele nem bolondultam volna. Mint említettem, idegbeteg vagyok.

NAGY FÜLÖP Szavak, szavak. Szavalni, azt tudnak.

JÁNOS Szó, szó, szó. Ez az én szövegem.

NAGY FÜLÖP Micsoda? Mi a maga szövege?

JÁNOS *(kimutat az ablakon)* Látja-e azt a felhőt? Majdnem olyan, mint egy teve.

NAGY FÜLÖP *(egy pillanatig megütközve néz ki az ablakon, aztán kapcsol)* Azt hiszi, csak az esztéták ismerik a Hamletet? De csak nem hiszi magát Hamletnek? Kicsit koros maga már királyfinak.

JÁNOS Hamlet a bántott félhez tartozik.

NAGY FÜLÖP Most mit komédiázik itt nekem. Azt mondja meg, mióta van újból szorosabb kapcsolatban Viktorral?

JÁNOS Kicsodával?

NAGY FÜLÖP Hát Győzővel. Viktorral hívták eredetileg.

JÁNOS *(nevetve)* Én csak arról tudtam, hogy a Nagyot Kissre magyarosította.

NAGY FÜLÖP Nagy Viktor volt a neve eredetileg. Az anyja akarta így.

JÁNOS És ő Kiss Győzőre változtatta. Kiss Győző. Egy életmű már ez a név maga is.

NAGY FÜLÖP Szóval mióta szűrök össze a levelet megint?

JÁNOS Tegnap este óta.

NAGY FÜLÖP Ez igaz?

JÁNOS Csak a megunt nőimnek szoktam hazudni. Ez nem idézet.

NAGY FÜLÖP Mit krakélerkedik, mondja. Fél tőlem? JÁNOS Ha volna még vesztenivalóm, félnék. És valamikor félttem is. És a mai napig szégyellem, hogy félttem.

NAGY FÜLÖP De nagy a mellénye. Hamletnek képzelet magát, a végén még ledőf. Tényleg nem tudja, mit keresnek itt ezek az emberek? *(Győző dolgozószobája felé bökk)*

JÁNOS Tényleg nem tudom. De nem is érdekel. Az előbb el akart küldeni, nehogy tanúja legyek valami disznóságnak, most meg kihallgat. Hát ha elárulok valamit. Nincs titkom. Csak azt tudom, amit mindenki tud. Az is untig elég.

Odafentről halk motozás hallatszik, a nyomozók a számítógép körül tesznek-vesznek. Nyílik Gábor szobájának ajtaja, dzsekibe bújva jön elő a fiú, és halkán, lábujjhegyen távozik a lakásból. Nagy Fülöp a cipője orrával megpöccinti az egyik kalapácsot

NAGY FÜLÖP Hogy került ide ez a csomó sarló és kalapács?

JÁNOS Talán tartalék. Vastartalék. Tudja, volt ez a nagy felvásárlási láz. Ki vécépapírt, ki jelképeket halmozott.

NAGY FÜLÖP Szemtelenkedik, élcelődik, komédiázik. Maga büzlik nekem. Kimondom nyíltan, gyanúsítom magát.

JÁNOS Minden oka megvan rá.

NAGY FÜLÖP Könnyen lehet, hogy valami megbízója, felbújtója, összekötője Viktornak. Cinkosa. Hogy Viktor csak eszköze. Mindig pipogya fiú volt, bele lehetett ugratni ostobaságokba.

JÁNOS Cinkosa Győzőnek? Miben, könyörgök? Csak nem Zsuzsáról beszél?

NAGY FÜLÖP Zsuzsáról? Ezt hogy érti?

JÁNOS Maga hogy érti, hogy a megbízója vagyok Győzőnek?

NAGY FÜLÖP Tud nyelveket, igaz?

JÁNOS Tudok.

NAGY FÜLÖP Milyen nyelveket tud?

JÁNOS Mint kém? Német, angol és francia nyelvű üzenetek közvetítésére vagyok alkalmas.

NAGY FÜLÖP Az egyetemen van, ugye?

JÁNOS Még igen.

NAGY FÜLÖP Ott akarja hagyni?

JÁNOS Hát. Ha kiderítik rólam, hogy kém vagyok. Ha lebukom.

NAGY FÜLÖP Hogy értette azt, hogy Zsuzsáról beszél?

JÁNOS Hogy Zsuzsa bizott meg Győző behálózásával. Vagy Győző bizott meg Zsuzsa behálózásával. Vagy én bíztam meg Zsuzsát Győző behálózásával. Valahogy így.

NAGY FÜLÖP Magának volt valami köze Zsuzsához?

JÁNOS Volt.

NAGY FÜLÖP Aha. És ha nem vagyok indiszkrét, mikor?

JÁNOS Indiszkrét.

NAGY FÜLÖP Most a szeretője Zsuzsának?

JÁNOS Ha lenne poloskájuk a lakásban, erről a témáról ma már hallhatott volna. Erről ma már faggattak.

NAGY FÜLÖP Poloska? Ja úgy, lehallgató. Az nekünk nincs. Inkább talán maguk hallgatnak le minket. Szóval a szeretője?

JÁNOS Csak úgy elhiszi, ha igennel vagy nemmel válaszolok? Nem vagyok az. Ha mint aggódó apa kérdez, sőt gyanúsít, megnyugtathatom, hogy nem vagyok a szeretője.

NAGY FÜLÖP De volt.

JÁNOS Voltam. Úgy látszik, annak idején ez elkerülte a titkosszolgálat figyelmét.

Nagy Fülöpöt mintha kisebb rosszullet környékezné. Szünetet tart, mélyeket lélegez, meglazítja a nyakkenőjét, kigombolja az ingnyakát, zsebkendőjével megtörli a halántékát

NAGY FÜLÖP Kérem, hozzon nekem egy pohár vizet. Be kell vennem a gyógyszeremet.

János kimegy a konyhába, megtölt egy poharat kristályvízzel, tányérra teszi, behozza, és odanyújtja Nagy

Fülöpnek. Nagy Fülöp bevesz valami gyógyszert. János készenlétben állva figyeli

JÁNOS Jobban van?

NAGY FÜLÖP A, semmiség, nem kell törődni vele.

JÁNOS Ne szóljak az embereinek?

NAGY FÜLÖP Ne szóljon. Szeretné, ha már meghalnék, igaz?

JÁNOS Szeretni mást szeretnék. Mondjuk inkább úgy: nem gyászolnám. De hát ki mindenkit nem gyászol az ember. Különben is: jön maga helyett más. A funkció marad.

NAGY FÜLÖP Maga úgy beolvas most nekem, mint Dimitrov a fasisztáknak. Olyan nagy szörnyeteg mégsem lehetek, ha ilyeneket mondhat nekem.

JÁNOS Hogy mondhatok-e, az majd ezután válik el. Most fenyegetett meg, hogy ha akar, ha kell, rám kenhet valami kémkedési ügyet. Vagy uszítást, hatóság elleni erőszakot. Elbánhat simán velem is, mint Bárczi Árpáddal. Mi történt Bárczi Árpád utolsó kéziratával?

NAGY FÜLÖP Bárczi Árpád öngyilkos lett. Halálra itta magát.

JÁNOS De miért? Miért lesznek itt annyian öngyilkosok?

NAGY FÜLÖP Ez számomra is rejtély. Ha van magyar átok, ez tényleg az. A dél-afrikai négek nem lesznek öngyilkosok. Miért nem? Annyival jobb nekik? A chileiek sem lesznek öngyilkosok. Cserélne a chilei értelmiségiekké?

JÁNOS Mi történt Bárczi hátrahagyott kézírataival?

NAGY FÜLÖP Ne vicceljen, hát mi vagyok én? Hagyatékgondozó muzeológus? Egyébként úgy tudom, folyamatban van a hagyaték feldolgozása.

JÁNOS Ezek szerint van hagyaték? Hol az a hagyaték?

NAGY FÜLÖP Kérem, azt én nem tudom. Nyilván megfelelő helyen. Valamelyik kiadónál vagy múzeumban.

JÁNOS Ellopták. Lefoglalták és zárolták.

NAGY FÜLÖP Erről nem tudok. Ez egy eszelős insznuáció.

JÁNOS Hogy lehet, hogy én, aki a legjobb barátja voltam, bele se nézhettem? Még a pusztá létezésében se lehettem biztos? Mire értesültem a haláláról, és a lakására siettem, már nem volt seholy semmi.

NAGY FÜLÖP Erre sajnós nem tudok mit mondani. Nem voltam se barátja, se halottkémje Bárczinak. Még kevésbé hullarablója.

JÁNOS Ha van kézirat, miért nem jelent meg belőle egy sor sem idáig?

NAGY FÜLÖP Nem tudom. Hosszú az átfutás, lassúak az irodalmárok.

JÁNOS Nem igaz. Elfektették. Zárolták. Maga olvasta? NAGY FÜLÖP Nem olvastam. Lektorai jelentéseket olvastam róla.

JÁNOS Kik írták azokat a lektori jelentéseket? Hogy kerültek magához azok a lektori jelentések? Maga igazgatója valamelyik kiadónak?

NAGY FÜLÖP Mint tudja, nem vagyok igazgatója egyiknek sem. De engedelmével szemmel tartom a kulturális élet terepét. Erre szól a megbízatásom.

JÁNOS Szeretném én is látni azt a hagyatékot. Szeretném elolvasni Bárczi szellemi végrendeletét.

NAGY FÜLÖP Bizonyára megvan ennek is a módja. De hadd kérdezzem meg, ha olyan jóban voltak, hogy-hogy nem mutatta meg magának?

JÁNOS Mert becsavarodott. Mert tönkretették. Üldözési mániája volt. Menekült. Úgy menekült az írásba, a kézíratai közé, mint valami titkos katakombába. Csodálom, hogy nem semmisített meg mindent maga után. Ha nem éri olyan hirtelen a halál, talán meg is semmisített volna mindent.

NAGY FÜLÖP Nem hiszem, hogy ne tudott volna a kéziratok sorsáról. Magyarországon az ilyesmi nem marad titokban.

JÁNOS Lehet, hogy nem vagyok elég bennfentes. Szeretném elolvasni őket.

NAGY FÜLÖP Kérem. Intézkedni fogok, hogy elolvashassa. Ez nem jelenti azt, mintha rajtam múlna. Nem olyan nagy ügyek ezek. Tudja, mit mondok én magának? Maga nem is akarta olyan nagyon látni és olvasni Bárczi kéziratát. Ha olyan nagyon akarta volna, sikerül hozzáférköznie. Csak akarnia kellett volna. Esetleg erőszakoskodnia, engem vagy mást bombázni.

De maga inkább gyűlölt bennünket. Egyszerűbb volt hinni egy legendában és gyűlölni képzelt gonosztevőket.

JÁNOS Legendát maguk csináltak Bárcziból azzal, hogy meghurcolták, betiltották és elsikkasztották. Miért nem adták ki a hátrahagyott kézíratait?

NAGY FÜLÖP Ki fogjuk adni. Egyébként csalódást fognak okozni. Semmi különöseket. Helyenként alpáriak, kocsmái hangneműek.

JÁNOS Hol őrzik őket?

NAGY FÜLÖP Mondtam, nem tudom. Majd informáldom. Keressen föl, eligazítom. Maga soha nem keresett föl engem a hivatalomban. Még Bárczi is járt nálam többször. Terheltsége öröklött volt. Na és persze az alkohol. Önpusztító alkat volt. Talán nem illik a képbe, de nagyon alázatosan viselkedett nálam. Hol lakást, hol külföldi ösztöndíjat kért. Már megbocsásson, de el tudja képzelni, amint József Attila lakást kunyerál Hóman Bálinttól? Maga karakánabb ember lehetne, de magából meg az átütőerő hiányzik. És a cél. Győzővel is ez a baj. Elkőtyavetyéli magát. Pedig micsoda tehetség! És kiárusítja magát.

JÁNOS Ha egyszer nem tudja mibe befektetni a tehetségét! Ha egyszer nincs szükség a tehetségére!

NAGY FÜLÖP Akkor is őrizze meg a méltóságát az ember! Telettesse át a tehetségét! Én mi mást csináltam egész életemben, mint óvtam, ápoltam magamban az eszmét, amelyet állandóan ki akartak árusítani a pillanatnyi kurzus szerint. Nézze, lehet, hogy maga tényleg nem tudja, mit művelt itt Viktor, mire készült. Én most megmondom magának. Viktor egy illegális információkövetítő csatornát próbált itt kiépíteni. Magyarán kémkedett. Egyelőre csak próbálkozott, tanult, játszadozott, maga se vette komolyan, amit csinált, mint ahogy semmit se vesz komolyan, de lényegében kémkedett. Valahogy megszerezte vagy kisakkozta egy fontos magyar állami intézmény számítóközpontjának pass wordjét, azt a jelszót, amely nyitja a softvert, amellyel fel lehet törni az adatbázist. Telefonon lényegében bármit kiolvashatott az itt tárolt információkból.

JÁNOS Ezek titkos információk voltak?

NAGY FÜLÖP Ez lényegtelen. A lényeg az, hogy engedély nélkül illetéktelenül hozzáférközött információkhoz, és azokat szintén telefonon, a számítógéphez kapcsolt telefonvonalon, digitális jelek alakjában továbbította, továbbíthatta egy külföldi megbízónak. Először egy-két horribilis telefonszámlája tűnt fel. Most már valószínűleg a megbízója hívja fel, és olyankor adja le az adatokat. Az egész berendezés is a megbízójától származik, aki feltehetőleg egy volt barátja, egy disszidens. Magának is ismernie kell.

JÁNOS Fogalmam sincs róla, ki az.

NAGY FÜLÖP Szóval nem tudja. Hát ide jutottam. Mentem az irháját ennek a felelőtlen, tökkelütött, imbecillis kölyöknek, mert mégiscsak a fiam, és mert mégiscsak egy zseniális tehetség. Tudja, micsoda kapacitás kell ahhoz, hogy valaki ilyen műveletekre képes legyen? Ehhez képest a közvetített információ értéke neveltséges semmiség.

Jön lefelé a két nyomozó. Egy-egy aktatáska van náluk, azokban hoznak valamit, de egyébként úgy látszik, maradt minden a helyén. Nagy Fülöp magába roskad-tan ül, keze megint a szívére

I. NYOMOZÓ Végeztünk, Nagy elvtárs. Leszereltük a modemet. Összeszedtünk pár diszkettet.

NAGY FÜLÖP Jó, rendben. Várjanak kinn, mindjárt megyek.

A két nyomozó kimegy

JÁNOS Meg se várja Gyözőéket?

NAGY FÜLÖP Nem érzem jól magam. Lehet, hogy ez az idő is okozza. Meg persze az izgalom. Tegnap délután kerestek meg a hivatalomban. A gyerekekkel kellene talán beszélnem. Szólna neki?

JÁNOS Elment.

NAGY FÜLÖP Majd fölhívom őket. És persze beszél-nem kell majd személyesen is Viktorral. Talán megért. Hálás lennék, ha segítene. Ha beszélne Viktorral, próbálná megértetni vele, hogy ez nem vicc. És jó volna tudnunk, ki mozgatja.

JÁNOS Maga tudta, hogy Győzőék nincsenek otthon.

Azért jöttek most.

NAGY FÜLÖP Ugyan kérem.

JÁNOS Még talán lesben is álltak. Figyelték, mikor mennek el hazulról. Csak azt nem tudták, hogy én is itt vagyok. Ahhoz már tegnap este óta figyelniük kellett volna a házat.

NAGY FÜLÖP Maga Viktor pártját fogja, pedig tudja, hogy nem akar ki vagyok. Hogy sokat nyerhetne a jóindulatom révén. Ha ezt barátságból teszi, az szép dolog, azt becsülöm magában. Ha nem, még megütheti a bokáját. Maga szintén tehetséges ember, olvastam az írásait. Sok mindenben nem értünk egyet, de ez ma már nem akadály. Keressen fel az újesztendőben, megbeszéljük Bárczi ügyét. Kérem, segítse fel a kabátomat.

János felségíti Nagy Fülöpre a kabátját

Ha eszébe jutna vagy megtudná, hogy szerzi be Viktor a pass wordöket, és hogy kinek dolgozik, az a magyar esztétika ügyén is lendíthetne.

JÁNOS Ne engem válasszon, Sire, arra, hogy szétszórjam a boldogságot, melyet ön ver nekünk. Nekem meg kell tagadnom, hogy az efféle érmet kibocsásom.

NAGY FÜLÖP Már megint idéz. Magában egy szónok veszett el.

JÁNOS Posa márki mondja ezt Fülöp királynak.

NAGY FÜLÖP Fülöp királynak? Hogy jut ez eszébe? Mert Fülöpnek hívnak?

JÁNOS Nemcsak azért. Másért is. Zsuzsa miatt is. Ismeri a Don Carlost?

NAGY FÜLÖP *(tekintete elsötétül, egy pillanatra elgondolkodva megáll)* Tudja mit? Ne keressen föl. Majd inkább mi keressük magát. Az egyetemen megtaláljuk. *(Zordan kivonul a lakásból)*

Kisvártatva kocsizúgás, majd csend.

János egy darabig még áll a szoba közepén, aztán lehajol a sarlókért és kalapácsokért, és kezdi bedobálni őket a kartondobozba. Aztán összeszedi az előző estéről ott maradt poharakat, palackokat, hamutálcákat, és kiviszi mindet a konyhába. Onnan behozza a porszívót meg a tartozékait. Észrevesz egy kazettatárolót és rajta egy walkmant. Belecsúsztat a walkmanbe egy kazettát, a fülhallgatót fölteszi a fülére, bekapcsolja a készüléket, aztán összeállítja a porszívót, azt is bekapcsolja, és porszívózni kezd

Függöny

HARMADIK FELVONÁS

Első kép

Az első két felvonás díszlete kilencven fokkal el van fordítva, úgyhogy most nem oldalról, hosszszelvényben látjuk a lakást, hanem szemből, a kilátás, a város, a terasz felől keresztmetszetben, elsősorban a nappalit és fölötte a szülői hálószobát. A nappaliból két ajtó nyílik hátrafelé, az egyik a bejárati ajtóhoz vezető folyosóra, a másik a konyhába, ezekbe a helyiségekbe csak akkor látunk át, ha nyitva az ajtó. A nappali és vele a színpad közepét a nagy tölgyfa asztal foglalja el. Egyéb-ként a nappali elrendezése nagyjából változatlan, csak most rend van, ünnepi rend. A nagy asztal ünnepélyesen meg van terítve, csak evőeszköz nincs a tányérok mellett. Este van, mindenütt ég minden lámpa. Be van kapcsolva a tévé is, a szilveszteri másort sugározza, de mivel a készülék a nézőtérnek hátat fordítva áll, látni nem lehet, csak hallani. A kanapén, amelyen János aludt, most Sári — Győző és Zsuzsa lánya — fekszik, befászlított lábbal, és a tévét nézi. Fürdőköpeny van rajta, a haja vizes, hajszáritóval szárítja. Zsuzsa már estélyi ruhában a konyhában tesz-vesz. Győző azon lomposan, ahogy napközben járt-kelt, a telefonnál ül és tárcsáz. Ideges, dühös, lecsapja a kagylót, újrakezdi

GYŐZŐ Nem veszik fel. Már tutulnak valahol az utcán. Ki az istennyilát hívjak még föl!?

ZSUZSA *(a konyhából)* Mondtam már, hogy telefonon ez nem megy.

GYŐZŐ De hát hova a francba menjek? A rendőrségre? Egyébként nem is rossz ötlet. Lehet, hogy fogták magukat és följelentettek. Összefogtak és följelentettek. Épp most pakolnak ki. Ott megtalálhatnám őket. Á, jó, hogy jön, Kisnagy elvtárs, mire jók itt ezek a bizbaszok? Halkítsd le már azt a kurva vesztét!

SÁRI *(lehalkítva a tévét)* De hát honnan veszed, hogy együtt vannak? Megmondta a Pasztilla, hogy találkoztak délután, és nem volt vele a barátod.

GYŐZŐ Megmondta, megmondta, úgy hazudnak ezek, mint a vízfolyás! *(Újra tárcsáz)* Törd inkább a fejed, kinél lehet még! Valami kis bamba puncsi, biztos van neki egy kis odva, ahová bevacokolja magát ilyenkor. Egy meleg öl, istenem, egy meleg, egy forró süldőöl, de jó is az! Halló, jó estét kívánok, itt Kiss Győző, a Zsolt barátjának, a Kiss Gábornak a papája. Azt szeretném kérdezni, nincsenek-e ott véletlenül a fiúk, vagy akár csak a Zsolt, beszélni szeretnék vele... Nincsenek... áhá, értem... Köszönöm... semmi, csak épp bottal ütjük ökélme nyomát... hát igen... nagy lovak ezek már... Búék... Viszonthallásra... Búék. *(Leteszi a kagylót)* Bújék kiskegyed. Oda be. Azt se tudja már, hogy van neki fia.

ZSUZSA *(bejön a konyhából)* Mondom, hogy szerintem Jánost kellene megkeresni. Lehet, hogy már otthon van.

GYŐZŐ Most menjek el hozzá megint? Hogy újra kihajítson az a hisztérika? Menj el te. Te akarod, hogy itt legyen.

ZSUZSA Nem érted, mi történt?

GYŐZŐ Mi történt? Eltűnt a felnőtt kölykünk. Már vagy fél napja nem tudjuk, hol van. Hallatlan. Tegnap egész nap nem volt itthon. Ma ráadásul még szilveszter is van. De nekünk tudnunk kellene, hol van. Egy Budapest-térképen villogó lámpának jeleznie, épp hol jár. Mert, ugye, ehhez vagyunk szokva.

ZSUZSA De most más is történt. Nemcsak az, hogy elment hazulról, és nem tudjuk, hová.

GYŐZŐ Valóban. Más is történt. Kirámolta a műhelyemet. Kihúzta a méregfogamat. Bosszúból vagy tudom is én, miért. Meg fogja kapni érte a magáét. De még aggódjak is érte, hogy ugyan melyik buliban hanyódik? Mindenesetre Dezsőéknek egyelőre egy szót se róla.

ZSUZSA Csak azt tudnám, Jánosnak mi köze az egészhez.

GYŐZŐ Hát pedig ha valaki, te tudhatnád. Zárd már el azt a rohadt tévét! Ott a tiétek, azon nézd!

SÁRI Hogyhogy bosszúból? Miért vitte volna el a cucokot bosszúból? *(Kikapcsolja a tévét)*

GYŐZŐ Te csak hallgass! Még az is lehet, hogy te is sáros vagy! Vagy hogy te vagy igazán sáros!

SÁRI Micsoda?

ZSUZSA Most aztán elég legyen! Eriggy a szobádba!

SÁRI De hát miről beszéltek?!

GYŐZŐ Mennyivel jobban is járna veled! Alig vagy itthon, termeled a dollárt.

ZSUZSA Befognád most már a szád!?

SÁRI *(a konnektorhoz sántikál, kihúzza a hajszáritó dugaszát, és indul a szobája felé)* Nem csodálom, hogy elcsavarog.

GYŐZŐ Mert te aztán tudod. Egyszerre de megérted.

ZSUZSA Hívd fel nagyapádat. Számold be neki, és kívánj boldog új évet. *(Győzőhöz)* Te is mondhatnál neki pár szót.

GYŐZŐ És te? Vagy te már mondtál?

SÁRI Most menjek a szobámba vagy telefonáljak?

ZSUZSA Előbb szárítsd meg a hajad.

Sári kimegy a hajszáritóval. Zsuzsa tovább tesz-vesz, Győzőt emészti a düh, fel-alá járkal

Öltözz át. Mindjárt itt vannak.

GYŐZŐ Le vannak szarva.

Kis szünet. Sári szobájából halkán kiszűrődve ismét megszólal a tévéhang

ZSUZSA Talán az első feleségéhez ment.

GYŐZŐ Kicsoda? Gábor?

ZSUZSA Haha, de jó vicc. János.

GYŐZŐ Már megint vele jön. Ezt csak a szeretője érdekl. És nem is leplezi.

ZSUZSA Hát te talán nem öt gyanúsítod?

GYŐZŐ Volt ma némi ráérő időm, autóvezetés meg sorban állás közben, törtem a fejem, számolgattam. Gábor az én fiam csakugyan, az biztos. A számítástechnikai zsenijét is csak tőlem örökölhette, az esztéta barátunktól aligha. De Sáriiban már egyáltalán nem vagyok olyan biztos. Honnan ez az atletikus termet, ez a robbanékonyság? Tőlem nem, az fix.

ZSUZSA Még jó, hogy tudattad vele is mindjárt. Miután Gáborral tudattad, amit magad se hiszel.

GYŐZŐ Te mit hiszel? Erről szeretnék már hallani végre valamit, te mit hiszel. Vagy netán mit tudsz?

ZSUZSA Semmit, amit te ne tudnál. Illetve egyvalamit mégis, amit mindig is kapiskáltam, de csak most látom be igazán, hogy nincs benned semmi méltóság. Semmi nagyság. Semmi férfiasság. Te a nagyszerű képességeiddel együtt is kis ember vagy.

GYŐZŐ Ez aztán a felfedezés! Nem én vagyok Zrínyi Miklós! Nem én vagyok Széchenyi István! Én csak Kiss Győző vagyok. Rájöttél tizennyolc évi házasság után! De azért közben egész jó kis életed volt! Kis életed, de jó! Kleine Fische, gute Fische! Ez a ruhád például, ami rajtad van, mennyibe került? Nem tudom, mert nem kérdeztem. És még mi mindent nem kérdeztem! Amit te mind természetesnek vettél. Bezzeg ha nagyvonalú lettem volna! Ha nagyvonalúan elittam, elkártyáztam, elnőztem, ellőversenyeztem volna mindent, akkor én lennék a Sándor Móric! De jó lett volna akkor neked! Akkor élhettél volna a pszichiáteri fizetésedből. Hát itt tartunk!? Ide jutotunk tizennyolc év alatt? Hogy én mégsem vagyok az, akit megálmodtál? Hogy én nem vagyok Nagy Fülöp király?!

ZSUZSA Már megint ámitod magad. Pojácáskodsz. Duzzogsz. Te soha nem bírtál szembenézni magaddal, és lassan szem elől vesztetted magad. Kiss Győző tulajdonképpen ma már nincs is. Néhány építészeti sablon és valamivel több számítógépes program, ez maradt belőled. A többi szerep, komédia. A legfőbb, hogy egy nagy rakás szerencsétlenség vagy. Csódtömeg. És exhibicionista. Kéjjel játszod ezt a szerepet. Közben meg nem veszel észre semmit, ami a közvetlen közeledben történik.

GYŐZŐ Mit nem veszek észre?

ZSUZSA Semmit. Hogy emberek vannak körülötted, akik nemcsak arra valók, hogy lereagálják a te szerencsétlenségedet, hogy az élet nemcsak bináris jelekre redukálható információkból áll, hogy kék az ég, hogy porlik a hó, semmit.

GYŐZŐ Ah, az élet és az ő színárnyalata!

ZSUZSA Hogy te fűvel-fával csaltál, az természetes volt. Ugyanúgy nem számítottak neked azok a nők se, mint semmi más se. De hogy én is megcsalhatlak, hogy nekem viszont nagyon is számíthat sok minden, ami az utamba akad, az eszedbe se jutott. Azt észre se vetted.

GYŐZŐ Az apámat talán nem vettem észre? Talán nem épp az apámba rokkantam bele? Talán nem arra gyanakodtam-e örökké, hogy igazában még mindig az apámba vagy szerelmes?!

ZSUZSA Az apád. Az igen. Mert arra lehetett hivatkozni. Az jogcím volt mindenre, a gyengeségre, a gyávaságra, a mellverésre, a hamuszórásra, mindenre.

GYŐZŐ Talán nem voltál belé szerelmes? Talán nem feküdtél le vele még akkor is, amikor már az apósod volt?

ZSUZSA Ugyan, hagyjuk ezt már. Apád rád volt féltékeny. Hogy még fiatal vagy, hogy lázadsz ellene, hogy átpártoltam tőle hozzád. Még meg is fenyegetett, hogy ha nem térek vissza hozzá, megbánom. Kirúgatható volt az egyetemről. De te az apádat se ismerted. Te azt hitted, apád egy diadalmas diktátor. De nem az volt. Megkeseredett, hiú, erőszakos ember volt már akkor. Tíz körorrával kapaszkodott belém.

GYŐZŐ De mindezt eltitkoltad előlem. A férjed elől. Akinél védelmet kereshettél volna. Miért titkoltad el?

ZSUZSA Mert nem akartam, hogy még jobban elmérgesedjen köztetek a viszony. Azt akartam, hogy ti segítetek egymáson, ne én rajtatok.

GYŐZŐ Ugyan, ezek ilyen pszichiáteri blöffök.

ZSUZSA És akkor halt meg az anyád. Rettenetesen össze volt törve. Jó, elismerem, néha játszottam. Kí-

sérleteztem. Talán szörnyeteg vagyok, mint te. És végső soron összeillünk.

Hosszabb csend. Csak a tévé fojtott, távoli hangja hallatszik halkán. Győző és Zsuzsa vitája elcsendesedett a végére a kezdeti indulatos kiabálás után. Zsuzsán mint-ha bizonyos gyengédség lett volna úrrá, talán azért is, mert Győző összetörtnek, apatikusnak látszik. Zsuzsa szeret uralkodni, és azt szereti, akin uralkodhat. Gyöngegségében bizonyos anyáskodás is szóhoz jut

GYŐZŐ Igyunk valamit. (Tölt a kikészített italok egyikéből. Koccintanak) A szebb jövőre. Vagy úgy is mondhatnánk: a hátralevő évekre.

ZSUZSA Azért még mindig szeretlek ám.

GYŐZŐ És most... (Megfeszül, abbahagyja)

ZSUZSA És most mi?

GYŐZŐ (szinte szégyenlősen) Most János a szeretőd? Akit nem veszek észre?

Zsuzsa nagyot nevet. Átkarolja Győzöt, és megcsókolja az arcát

Mit nevensz? Válaszolj.

ZSUZSA Mondtam már. Nem a szeretőm.

GYŐZŐ És nem is volt? Annak idején.

ZSUZSA De igen. Akkor igen.

Győző megmerevedik. Rövid szünet. Zsuzsa újra felnevet, mintegy Győző meredt, savanyú ábrázatán, de valójában azért, hogy ura maradjon a helyzetnek, elbagatellizálja és csábító maradjon. Tudja, hogy így hathat Győzőre

Ne haragudj. Ifjúkori botlás. Te is botlottál.

GYŐZŐ De én bevallottam.

ZSUZSA Mert elbuktál. Mert észrevettem. És nem valótól be mindent.

GYŐZŐ Még ma reggel is letagadtad.

ZSUZSA Le.

GYŐZŐ Összejátszottál velem.

ZSUZSA Nem. Most játszom össze veled. Neki azt mondtam, hogy soha nem ismerem be neked. Hogy ne verjek éket közétek. És ő aztán menteni akart engem, szegény. Azért vont vissza mindent.

GYŐZŐ Biztos még mindig szeret.

ZSUZSA (megint nagyot nevet) Tölts még egy kicsit.

Győző magának is tölt

Nem hiszem. Csak nagyon tönkre van menve. Lehet, hogy tényleg hozzáképzelt ezt-azt a történetekhez.

GYŐZŐ Órajta nem akarsz segíteni? Te nem akard őt megmenteni?

ZSUZSA Menthetetlenek vagyunk már. (Ügy nevet, mint aki tudja ugyan ezt, mégsem hiszi)

GYŐZŐ Apám tényleg féltékeny volt rám? Amiért fiatal vagyok és szabad?

ZSUZSA Hát persze. Ez csak természetes.

GYŐZŐ Kár, hogy ezt akkor nem tudtam. Különbösen mindegy: mihez kezdhettem volna velem. Valójában nem voltam akkor se fiatal és szabad. (Rövid szünet után) És vele jobb volt?

ZSUZSA Mondjak neked valami kiábrándítót? Már nem emlékszem.

Ekkor kulcszörgés hallatszik, majd óriási lármával négy-öt fiú tódul be az előszobába, köztük Gábor. Magánót bömböltetnek, dudákat fújnak, borosüveg van náluk, egyik-másik már be van rúgva. Benyomulnak Gábor szobájába, egyikük álarcosan benéz a nappaliba, idétlenül elbődül. Sári kinéz a szobájából

SÁRI Hellótok! Mizujs, lesz buli? Gábor is itt van?

GÁBOR Te még így vagy? Jössz vagy nem?

SÁRI Kocsival vagytok? Fáj a lábam.

I. FIÚ Kérd el a Daihatsut!

ZSUZSA Gábor? Na végre. Egész délután kerestünk!

Az istenért, mi történt? Mit csináltál?

GYŐZŐ Előbb seperjük ki ezt a csöcseléket!

II. FIÚ Hú, micsoda buli lehetne itt!

ZSUZSA Gyerekek, menjetek be kicsit Gábor szobájába. Sári mindjárt kész lesz.

GYŐZŐ (Gáborhoz) Te itt maradsz.

GÁBOR De csak Sáriért jöttünk, meg pár kazettaért.
I. FIÚ Tankolj piát is!

Győző kitzsigál egy-két álarcos alakot

II. FIÚ Ne lökdöss, hapsikám. Ez a surmó a faterod?
GYŐZŐ *(ordítva)* Hol van a modem? Hol vannak a diszkettek? Mit csináltál velük, te átokfajzat! És még van képed ezt a sőpredéket is idecsődíteni!? Hogy megvédjenek, ha összeverlek!? Hogy a bűnöző baráttaiddal veress meg, ha megfenyítlek! Márpedig szét-
téplek, ha a fiam vagy is! Eladtad az árut a fekete-
piacon?

GÁBOR Mit kiabálsz? Hozzá se nyúltam semmihez.
GYŐZŐ Akkor ki vitte el? Ki nyúlt hozzájuk? Talán ez az analfabéta esztéta, aki a monitorról azt hiszi, csatahajó?!

GÁBOR Hát ti még nem is tudjátok? Nagypapa volt itt két nyomozóval. Biztos ők vitték el.

ZSUZSA Micsoda?

GYŐZŐ Két nyomozóval? Mit beszélés? Mikor?

GÁBOR Miután ti elmentetek, beállított nagypapa két nyomozóval, és azt mondta, házkutatást tartanak.

Döbönt csend. És közben csengetnek. Győző és Zsuzsa mozdulatlanágba dermedve állnak, köztük Gábor, akinek csillog már a szeme az elfogyasztott italtól, odakinn nagy láрма és zenebona, és közben a levegőben úszik az elhangzott csengetés

GYŐZŐ *(Zsuzsához)* Nyiss ajtót. *(Gáborhoz)* Te még itt maradsz. Vársz egy kicsit. Jatt, mosoly, puszi.

*Két házaspár érkezik. Az egyik férj, Robi fején nyúl-
fülek, amelyek madzaggal rángatva tapsolni tudnak. Igazi tapsifülek. A másik férjen, Dezsőn Gorbacsov-ál-
arc, Nyugatról hozta. A feleségek drága estélyi ruhá-
ban. Nagy ováció. Dezső egy ötvenes évekbeli orosz tankönyv valamelyik olvasmányából idéz fennhangon, mintha a tévének nyilatkozna, és integet a köszönté-
sére összegyűlteknek. Sári szobájából előtűdülnek a Gáborra váró fiúk is, tüntetően nyeritenek, és obszcén megjegyzéseket tesznek a kifestett nőkre, akik közül az egyikről kiderül, hogy német, Guðrunnak hívják. Mi-
közben ez részben az előszobában, részben már a nap-
pali szobában zajlik, Győző hol együtt hangoskodik a többiekkel, hol magába roskadva áll és gondolkodik, egyszer hirtelen mozdulattal felhajt egy kupica italt, hol Gábornak tesz föl fojtott hngon kérdéseket*

Á, méltóságos főigazgató urak! Van szerencsénk!
Hogy ingyom a bingyon? Ich küsse ihre Hände, gnä-
dige Frau! Willkommen in unserer Volksrepublik!
(Gáborhoz) Mit mondtál? Házkutatást? És miért?...
Azt el tudod még ragozni, hogy két szép zöld fasiszta?
És az öreg személyesen? Megáll az eszem. János itt volt még?

Gábor biccent

Ó hívta őket?

Gábor jelzi, hogy nem tudja, de nem hiszi

Szergyécsnűj privét, tovaris, fel, torreador, öld meg a bikát! *(Csak úgy vaktában halandzsázik, „vattázza” a zajt)* Mégis, mit mondtak? Tombolt az öreg? János tárgyalt velük?

GÁBOR Nem tudom. Engem kiküldtek. Aztán elmen-
tem.

GYŐZŐ És semmi, hogy miért? hogy mit tudnak? hogy majd jönnek a többiért vagy értem?

GÁBOR Nem tudom. Engem kiküldtek.

GYŐZŐ És nem is érdekelt? Nem tiltakoztál?

GÁBOR Nyomozók voltak. Kiküldtek. A Jánost is ki-
küldték, de az szemtelenkedett. Nagypapa végül visz-
szahívta és kihallgatta.

GYŐZŐ Micsoda? Kihallgatta? Szemtelenkedett?

DEZSŐ *(ő is „alapozott” már)* Á, á, a kised! *(Össze-
puszilkodik Gáborral)* De cuki! Nem kell ám félni a bácsitól. *(Felnyerít)* Dezső bácsi nem bánt. Aztán mondd csak, szereted-e a spenótot? *(Teli szájjal ne-
vet)* Volt nekem is egy amerikai nagybácsikám, ille-
tőleg még mindig megvan, Floridában él a vagyona-

ból, látott párszor kölyökkoromban, mielőtt kiment, aztán később mindig a telefonhoz kért, ha telefonált, és azt kérdezte: Szereted-e a spenótot, öcskös? És hogy majd küld nekem képeskönyvet Popeye-ről, a tengerészről. Sose küldött. *(Oriásit röhög megint)*

ROBI Emlékszel? Hogy van németül „spenót”?

DEZSŐ Spinat. Űgy bezegg kérsz. És még mit nem?

ROBI Spinét s pinát, mi szem-szájnak ingere...

Oriásit röhögnek

ZSUZSA Győző, kínálj innivalót!

DEZSŐ Űgy van, szomjasak vagyunk.

GÁBOR Mi akkor megyünk.

GYŐZŐ *(hirtelen föleszmélve)* Hová mentek?

SÁRI Várjatok, még föl kell hívni nagypapát.

GYŐZŐ Tessék? Ja, persze. És ő miért nem telefonált? *(Gáborhoz)* Tényleg, ő miért nem telefonált?

GÁBOR Nem tudom. Nem is tudtam, hogy nem tele-
fonált.

GYŐZŐ És te hol a fenébe mászkáltál egész nap, ahe-
lyett, hogy szóltál volna!?

GÁBOR Nem tudtam, hogy nem szólt! Azt hittem, már rég tudsz mindenről.

ZSUZSA De Győző, ez most nem olyan fontos, majd megbeszélitek holnap.

DEZSŐ Amit ma megethetsz, ne halaszd holnapra. Jön még kutyára dér! Jaj, gyerekek, nem igaz, már megint itt vagyok köztetek. Nyakig merülök a meleg ga-
nájba!

ROBI Mennyiért adják most adagját a Hyattben?

DEZSŐ Minek, te oktondi?

ROBI Hát a balkáni fosnak.

DEZSŐ Amit a te szádban érleltek, az drágább, mint a nokedli.

ROBI Öcsém, fityakos, tiéd a gémfos! Tudod még az osztálynévsort?

DEZSŐ Abszinger, Arday, Barta, Braxatorisz, Csőke, Dekleva, Endes, Eper, Filep, Gács, Gulyás, Heckenast, Ipacs, Kaptás...

*Gábor közben kiment a társaihoz, Győző pedig fél-
szemmel Sárin, aki telefonálni készül, tölt a poharakba*

ZSUZSA Gyertek, koccintsunk!

DEZSŐ *(Sárihoz)* Gyere te is! Az első magyar wimble-
doni bajnokra!

ROBI *(Guðrunhoz)* Prosztó!

DEZSŐ Auf die ungarischen Kannibalen!

GYŐZŐ *(kissé gondterhelten)* Megy egy vak az utcán. Vakvezető kutya kíséri. Az utcasarkon a vak megfogja a kutya farkát, és meglóbálja a kutyát a levegőben. Egy járókelő dermedten nézi. Mit csinál maga? Körülnézek, feleli a vak.

Nagy ováció

ROBI *(Guðrunhoz)* Verstanden?

GUÐRUN *(nevetve)* Ver.

GYŐZŐ *(Sárihoz)* Na, csak hívjad!

ZSUZSA *(Győzőhöz)* Beszélés veled?

GYŐZŐ Miért? Beszélés te? És mit mondasz neki?

ZSUZSA Csak beszélj veled. De ne innen. Onnan fent-
ről.

EDIT Nem kapcsoljuk be kicsit a tévét? Hátha van benne valami jó.

ROBI De szívem, társaságban nem szellent az ember!

Zsuzsa azért bekapcsolja a készüléket

EDIT Otthon megy a video. Fölvesszük az egészset.

SÁRI Nagypapa? Szia, itt Sári... Aha, ma délben...

Kösz, hát a bokám lehetne jobban... Majd megnézik a Sportkórházban... Ez csak olyan bemutatószerűség volt... Egy kis show az ünnepi turistáknak... Akár fürödni is lehetett volna a tengerben... Egy tengerparti szálloda mellett volt a pálya... Én a lábamat kúráltam, edzeni is alig tudtam... Most egy hónapig itthon leszek... És te jól vagy?... Megyünk valahová, nem is tudom, hová, Gáborékkal, de csak ülni fogok, mint az öreg mámik... Hát akkor szia és búéék... Apával? Jó. Szia. *(Nyújtja a kagylót Győző felé, aztán mikor átadta, kinyargal)*

GYŐZŐ Itt Kis Pippin, egy pillanat, kapcsolom a hívót. Bocsnát, államtitok. *(Fölmegy a hálószobába, benyit a dolgozószobába, és annak az ajtajához támaszkodva telefonál az apjával)*

Közben lenn is folyik a beszélgetés, egyidejűleg a tévé halk zenés műsorával (pl. közvetítés a Fészek klubból, a színészek bulijáról), de úgy, hogy a mondatok ne fedjék Győző szavait

ZSUZSA Képzeljétek, ki állított be hozzánk tegnap este? János. Ordódy János.

DEZSŐ Tényleg? És hogy van? Istenem, micsoda nagy ász volt!

GYŐZŐ Halló, itt vagyok...

ZSUZSA Rosszul van. Már a második házassága ment tönkre. Meghívtuk őt is. Azt mondta, eljön. Nem tudom, komolyan mondta-e.

GYŐZŐ Most tudtam meg az előbb. Gábortól. Ez közönséges betörés! Fel foglak jelenteni. Az Amnesty Internationalnál. Az ENSZ-nél. Összehívatom a Biztonsági Tanácsot. Fellebbezek a Jóistennél.

DEZSŐ Ó volt annak idején a sztár. Mindannyian szerelmesek voltunk belé. Űlt a Muskátliban, a Kedvesben, a Paradisóban, cigizett, olvasta a tiltott könyveket, és mi oda járultunk köréje.

ROBI Ugyan, én ki nem állhattam. Egy sznob volt. *(Dezsőhöz)* És te világeletemben a sznobok tenyeréből ettél.

DEZSŐ Te beszélsz, te parvenü! Aki masnival átkötött autót ajándékozol karácsonyra a feleségednek?

ROBI És te miért nem ide a Sváb-hegyre jössz színi? Itt még menő is lehetnél fúlesiklásban!

GYŐZŐ Kezdjük ott, hogy miért nem hívtál fel? Honnan a fenéből kellett volna tudnom, hogy az apám rá-molt ki?

Edit felkacag

ROBI Te mit vihatsz?

EDIT Hát nem látjátok? A Vitray meg a Szilágyi duettet énekel. Összepisilem magam.

DEZSŐ Peinlich.

GYŐZŐ Kilestétek, mikor megyünk el hazulról. Lehallgattatok. Ezt is lehallgatják. Úgyhogy vigyázz, mit mondasz. Kiderülhet, hogy fedezni próbálsz!

ZSUZSA Jánosból szellemi központ lehetett volna. Folyóirat-szerkesztő vagy ilyesmi. Magnetikus vonzása volt. Akartak is Árpáddal egy folyóiratot. De nem kellettek senkinek.

GYŐZŐ Mire hazaértem, már elment. Eltűnt. Kihallgattad? Gábor azt mondta, kihallgattad. Mit hallgattál ki belőle?

ZSUZSA Ahogy egy hőforrás folyik el és issza be újra a föld, ahonnan feltört, úgy mentek ők is pocskéba.

DEZSŐ *(elismerően)* Húha, ez igen. Vagy megfúrták őket, mint hallom, a hévízi tavat. Az is kihül, elapad.

ROBI Végül is nem mindegy nekik, hogy a víz vagy az alumínium hozza a dollárt? A lényeg, hogy dollár legyen. Dezső.

DEZSŐ Apropos, van még nálam egy kis dohánya Jánosnak. Meddig tartogassam még?

GYŐZŐ Most is áll itt valahol egy fürkés. Vagy ül egy kocsi. Az úgyis látja, ki jön be hozzánk.

Az előszobában nagy zivaj, tolongás. Zsuzsa félrehúzza Gábort

ZSUZSA Tényleg nem tudod, hová tűnt János?

GÁBOR Nem.

ZSUZSA Mit akart tőle a nagypapa? Összeszólalkoztak?

GÁBOR Nem tudom. Nem is érdekel. Én nem akarok tudni semmiről.

GYŐZŐ A király csak azért titkolózik úgy, hogy egykor kedves fiát meglepje az öröm a koronázás napján.

SÁRI *(Zsuzsához)* Elvihetem a Daihatsut? Ilyenkor úgy-sincs igazoltatás. Fáj a lábam.

ZSUZSA *(hirtelen dühösen, ingerülten felsattanva)* Nem viheted! Szó se lehet róla! Ha fáj, maradj itthon! Vagy kérj szolgálati kocsi!

Sári értetlenül néz rá

GYŐZŐ *(ordítva)* Legalább rombolnivalót hagyjon, apám. Ereimben heves vér viharzik — negyvenöt éve élek, Fülöp király fia, s e hold alatt semmit sem romboltam, sem építettem. Érzem, mit érek. És már álmaimból királyi hivatásom feldörömbölt, mint egy hitelező, s becsületeknek adósságaira, az ifjúságom elvesztett óráira int.

Ezt most lenn is hallja mindenki. Egy pillanatra döbben, szinte megrettenve csitul el a zivaj, és zavart csend támad. De Győző most megint hallgat pár pillanatra, és ezalatt csak a tévé halk döngicsélése hallatszik

EDIT Fenn is megy valami műsor?

ZSUZSA *(Sárihoz)* Mit állsz itt? Mit álltok itt? Nem adom oda! Mit hallgatóztok?!

GYŐZŐ *(ordítva)* Füttyölök rá! Füttyölök az apai érseidre! Tojok rájuk! Ha bűnöztem, csukjanak le! Hozzak rád szegyent! Hozzalak kényes helyzetbe! Életem itt lélegzés hóhérek alatt.

ZSUZSA Nem halljátok? Tűnjetek el! Jó mulatást!

ROBI Hát akkor igyunk! Igyunk, és legyünk ordinárek!

GYŐZŐ Nem engem féltesz te, hanem magadat! Te soha senki mást nem féltettél, csak magadat! Anya is úgy halt meg, hogy amikor megtaláltad a hulláját, hirtelen nem tudta, hogy került ide az ágyra ez a szobadász, ez a nagy díványguriga, ez a holttest. A halottakkal te addig csak máshol találkoztál. Nem hitted volna, hogy egyszer csak otthon is belebotlasz egybe. Egy áldozatodba.

ZSUZSA *(toporzékolva)* Nem értitek? Az apátok már megint berúgott!

Kifelé taszigálja Sárit és társait. Közben az előszobában tolongó, viháncoló fiúknon keresztül újabb vendég házaspár nyomult be a nappaliba. Kicsit értetlenül és riadtan néznek körül, jó helyen járnak-e. Nevezük őket Ernőnek és Beának. Mikor Zsuzsa észreveszi őket, felnevet

Tust kérek! Ernő és Bea belépője!

Dezső és Robi a cirkuszi tuszt utánozzák. A fiatalok nagy lármával távoznak

GYŐZŐ Kitaláltam! Nem súgta meg senki, kitaláltam!

Zsuzsa felrohan az emeletre, kikapja Győző kezéből a telefont, Győzőt félrelöki, behúzódik a dolgozószobába, és magára csukja az ajtót. Még hallani annyit

ZSUZSA Halló, Fülöp? Én vagyok, Zsuzsa, Győző tökrészeg...

Miközben odalenn Dezső elterelő manőverezéssel italt tölt, Győző lassan előrejön, és elindul lefelé a lépcsőn

GYŐZŐ *(mintegy magában szavalva)* Úristen, mit beszéltem? Én — apám — magamon kívül voltam — nem tudom viselni férfi módon, hogy nekem így mindent, mindent, mindent megtagad.

GUDRUN *(Dezsőhöz)* Was ist passiert?

Sötét

Második kép

Rövid szünet, amely alatt a közönség a szilveszteri tévé-műsort nézi. Ez egyébként már a második és harmadik felvonás közötti szünetben is lehetséges. Hogy azon a készüléken-e, amely a színpadi lakásban áll, igaz eddig hátat fordítva, vagy egy másik készüléken, vagy kivetítve valahová, ez technikai kérdés. Az sincs kizárva, hogy nem fordít hátat a közönségnek a készülék az első képből, mindenesetre csak akkor lehet így, ha nem vonja el a figyelmet a színpadi cselekményről. Most viszont a nézők rövid időre zavartalanul részesei lehetnek a tévé-műsornak, ami sokak számára talán még egy kis megkönnyebbülésként is hat. A cél itt az, hogy a tévé-műsor közös nevezője által ki-ki még inkább ott érezhesse magát Győzőék vendégei között, akik időnként szintén vetettek az előzőekben egy-egy pillantást a képernyőre. Egyébként a színpadkép nem változik, csak

mikor ismét kivilágosodik a szín, a nagy tölgyfa asztal körül ül az egész társaság, és az asztalon az ünnepi vacsora. Időközben további két házaspár érkezett még, tehát összesen tizenketten vannak. A tévé most már el van zárva.

Zsuzsa, Edit és Gudrun tálakkal jön a konyhából. Nagy izgalom és ováció fogadja a válogatott finomságokat. Kezdődik a tálalás. Több vendégnek már a tányérján az étel, de nincs hozzá evőeszköz. Egyelőre udvariasan várnak, amúgy sem illik nekiesni az ételnek, mielőtt nem kapott mindenki

ROBI Gyönyörű ez az asztal, de azért van egy kis hiányérzetem!

GYÓZÓ Otthon felejtetted a protézisedet?

GU DRUN Ach, tatsächlich! Es gibt kein Esszeug! (Már sietne is ki a konyhába, mintha ő volna a háziasszony)

DEZSÓ De szivilein, itt nem szokás az eszszájg. Ne sértsd meg a háziakat.

GYÓZÓ Jaj, tényleg, az eszszájg! Micsoda blamázs! Dezsőkém, gyere, segíts!

A sarokba kíséri Dezsőt, megfogatja vele a nagy kartondoboz egyik sarkát, és együtt az asztal mellé cipelik a sarlókat és kalapácsokat. Dezső sincs beavatva, először nem is érti a viccet. Győző kiosztja a szerszámokat. Egy kis zavar után nagy röhögés, hangzavar

Egy sarló, egy kalapács. Egy sarló, egy kalapács. Melyik oldalra való a sarló, és melyikre a kalapács? Na, ki tudja? Természetesen bal oldalon van a kalapács, mert az a haladó munkásosztályt jelképezi, és jobb oldalon a sarló, mert az meg a múlt némely csökevényéhez bűnösen ragaszkodó dolgozó parasztságot! (Győző már részeg, amint egyébként csaknem mindenki, de egyelőre a felszálló ágban. Dől róla a víz, ki van pirulva, még lomposabb, mint az est kezdetén, gyűrött flanelingje kilóg a nadrágjából)

ROBI Fenőkövet kérek! Életlen a sarló!

GYURI (új vendég) Klopfolni kell még a húst?

BEA És mi lesz az értelmiséggel?

DEZSÓ Az körzöt kap!

GYÓZÓ (a fejéhez kapva) Körző! Tényleg! Hogy ez nem jutott eszembe! Az NDK-körző!

Már rohan is fel a dolgozószobájába

ERNÓ És mi lesz a szalmaszállal?

EDIT Miféle szalmaszállal?

ROBI Amibe belekapaszkodhatunk jövőre!

ZSUZSA Nem szalmaszál az, fiacskám, hanem búzaszál!

EDIT Búzaszál? Az is van? (Keresi az asztalon)

Nagy röhögés. Többben nagyban próbálkoznak már az evéssel

ROBI (mint a kislányához) A Rákosi-címerről van szó, kiscicám. De ha kérsz búzaszálát, veszek neked. Koszt vasz koszt.

GYÓZÓ (jön két-három körzővel odafentről) Tessék, itt vannak a körzők! Csak diplomás értelmiséginek jár. A hegye whiskybe mártva sterilizálandó!

ZSUZSA De Győző! Észnél vagy? Elég már.

GYÓZÓ Végre hasznát veszik a körzőimnek!

Elkapkodják a körzőket. Folyik az enniváló kínos döfkölése, tuszkolása

DEZSÓ Körzővel nem kunszt! Az olyan, mint a villa.

ROBI Pfuuj, micsoda trágár beszéd? Kérlek, ne használj ilyen disznó szavakat!

Dezső a szája elé kapja a kezét, de kirobban belőle a röhögés, és visszapotyog a tányérjára az étel

ERNÓ (teli szájjal) Villa? Az mi?

ROBI Még jó, hogy nem azt mondta: K-k-k...-ál.

EDIT (szintén kidurran) Kakál!

DEZSÓ (Gudrunhoz) Nun, szivilein, micsoda orgiára hoztalak?

GU DRUN En ketkezi munkas vadjok. Ket kezvel eszek, jó?

DEZSÓ Tessék, a művelt Nyugat.

BEA Ez a sarló mintha olajos lenne.

ZSUZSA Jézusom!

FERI (új vendég) Biztos csak étolaj.

ZSUZSA Na, ebből elég! (Felugrik, és kiszalad a konyhába)

FERI (vérszemet kapva) A tányérokat össze szabad törni?

KATI (a felesége) Légy szíves, jó?

ROBI Az lesz a desszert.

DEZSÓ Tört herendi olajos lében!

GYÓZÓ Figyelitek, Editke hogy burkol!

ERNÓ Csak a művelt Nyugatnak szabad két kézzel enni?

ROBI Elárulnád a munkásosztályt?

KATI Jaj, az ölembe esett! Hülyék, idioták!

Kirohan a fürdőszobába, Zsuzsa jön egy tálcányi evőeszközzel

ZSUZSA Kész! Vége! Elég volt! Vegyetek, osszátok szét! Aki akar, kap új, tiszta adagot! Van bőven! A sarlókat csak dobjátok vissza abba a dobozba!

GYÓZÓ (már tántorog) Ki kér bort? Ki kér sört? Van minden, ami a-val kezdődik! Abor, asőr, apálinka! Itt áll Don Sarlós, és nem tehet másként, mint hogy iszik!

ZSUZSA Te csak ne igyál most már, jó!

DEZSÓ Én kitartok a helyi szokások mellett. Ha a kínaiak tudnak pálcikával enni, mutassuk meg nekik, hogy mi meg tudunk sarlóval és kalapáccsal!

Csengetnek. Dermedt csend támad

ZSUZSA Hát ez ki?

ROBI Itt vannak. Megjöttek.

EDIT Kik?

ROBI A mieink.

ERNÓ A felszabadítók!

GYÓZÓ (Zsuzsához) Ki az? Ó?

ZSUZSA Ó? Miféle ő?

ROBI Itt a nagy Ó!

Újabb csengetés

DEZSÓ Dugjátok el a fegyvereket!

ROBI Ki vette elő?

Fojtott röhögés. Zsuzsa megy ajtót nyitni. János az

ZSUZSA (kitörő örömmel) Te vagy az!? Jaj de jó! Úgy megijedtünk.

JÁNOS Megijedtetek? Mitől?

ZSUZSA Gyere be. Épp most ültünk le vacsorázni. Egyedül?

JÁNOS Egyedül.

ZSUZSA És hová tűntél? Félbehagytad a takarítást. Aki nem ismeri: régi barátunk, Ordódy János.

János ugyanabban a ruhában van, amiben utoljára láttuk, Győző ingében

DEZSÓ (János nyakába borulva, a hátát lapogatva) Tanár úr! Fegyverbarátom! Kenyeres pajtásom! De rég láttalak! De megöregedtél! De megcsúnyultál! De le-gatyásodtál! De örülök!

GYÓZÓ Íme, egy hazajáró kísértet! Egy rémalak, amely int felénk! Bemutatom nektek Húvös Pengét! Don Sarlós bemutatja nektek Húvös Pengét! Dargás Róbert, emhákásból lett géemkás! (Kezet fognak) Editke, Bohó Editke, Spiné Editke, kicsit zsíros a kacsója, de még erigál a melle és tiszta, ártatlan, mint a tévé-maci!

ZSUZSA Ülj le ide, ne törődj vele, tökrészeg, szorítsatok egy kis helyet, majd akire kíváncsi, azzal megismerkedik.

Helyet szorítanak Jánosnak a nézőtérrel szemközt az asztal közepén. Zsuzsa terítéket hoz neki. Miközben Győző folytatja, a vacsora is folytatódik

GYÓZÓ Ez itt Kétkezű-Doppelhand Gudrun, szökött walkür, aki megtanította lovagolni és kesztyűbe dudálni a lóra nem termett magyart, Kalandozó-Dollár Dezsőt! Íme, Ernő! Ó csak egy egyszerű, mindenevő

ernő! Es-ernő, kép-ernő, ejtő-ernő. Átejtő Ernő! És amott Beáta! Tejelő Beáta! Okleveles iparművész és lombhullató ipari növény!

ERNŐ És te? Te ki vagy? Azt mondd el egyszer nekünk, te ki vagy!

GYÓZÓ Én? Gyerekek, hát nem tudjátok? Én Don Sarlós vagyok! Nem hallottátok még hírét Don Sarlós-nak? Hát most megláthatjátok, itt áll előttetek: én vagyok Don Sarlós. Előbb Nagy Viktornak, aztán Kiss Győzőnek, mostantól Don Sarlós vagyok! A szocialista Don Carlos! Ha van Bodrog-parti Athén, ha van pesti Broadway, akkor lehet szocialista Don Carlos is! Elég csak arra gondolni, milyen rettenetes mennyiségű vizet vedelt néha Don Carlos, pintszámra, akárcsak örült szépapja, Burgundi Károly, máskor meg mekkora gyümölcsalmokat nyelt el, akár csak nagyapja, V. Károly, és máris nyilvánvaló, hogy borzalmas falánksággal és iszákossággal én vagyok Don Carlos magyar örököse, Don Sarlós! És Don Carlost is halálra ítélte az apja, mint engem!

ZSUZSA Ül le, és egyél inkább! Ki hiszi el, hogy olyan falánk vagy, ha örökké csak a szád jár!

Jön vissza a fürdőszobából Kati, többen résztvevően érdeklődnek a ruhája iránt

Kijött?

Föláll Gyuri, az egyik új vendég, ő is ivott már jócskán

GYURI Ti itt mind úgy tesztek, mintha nem tudnátok, mit követtem el. Itt vagyunk már egy órája, és senki még csak célzást se tett rá, hogy milyen szörnyű meg gondolatlanságot követtem el.

Anikó, a felesége visszaráncigálja a helyére

ANIKÓ Fogd be a szád, részeg vagy.
EDIT Mi történt? Én nem tudok semmiről.
GYURI *(újra feláll)* Meghívtatok, de miért? Hogy megszegyénítsetek? Tessék, szégyenítsetek meg!
ANIKÓ Hagyd abba, nem érted?!

Anikó elsírja magát. Felugrik, és kiszalad a fürdőszobába. Zsuzsa és Bea utána

ROBI Nyugodj meg, Gyuri. Ül le, és egyél. Megtörtént, megtörtént. Majd kisimul. Kilógja magát.
EDIT De mi az?
GYURI Miért nem beszéltek róla? Miért hallgattok? *(Már ő is sír)*
DEZSÓ Én se tudok semmiről.
KATI Hát ami azt illeti, valóban érthetetlen, hogy tehetetek ilyet.
GYÓZÓ Az semmi. Piti tyúklopás. Én mire vetemedtem! Kém vagyok.
DEZSÓ Apukám!
GYÓZÓ Don Sarlós, a bináris kém!
DEZSÓ Hallgass! Most halljuk Gyurit!
ROBI Hagyjátok békén Gyurit!
GYURI *(Dezsőhöz)* Nem mondták el neked?
DEZSÓ Én most érkeztem. Nem tudom, miről van szó.
ROBI Majd elmondjuk.
GYURI Képzeld el, loptam! Loptam négy Pirelli-gumit! *(Zokog)*
DEZSÓ Micsoda?
KATI Nahát, ez szörnyű! Elhányom magam. *(Föláll, és előrejön)*
GYURI Leloptam egy kocsiról négy Pirelli-gumit. Négy vadonatúj radiál gumit. Mert nem bírtam ki, hogy a kocsimon szar román gumi van, és a pénzemért nem kapok nyugati gumit! És elkaptak! Kirúgtak az állásomból. *(Sír)*

Gyászoló csend. Kati a férjét, Ferit noszogatja, hogy keljen föl, és menjenek innen

Már napok óta ott állt az a kocsi, és egy éjjel Anikóval kimentünk, és leszereltük a gumijait. Valaki látta. Látta, de akkor nem szólt. A személtáda! Csak másnap, mikor előkerült a tulaj. Jöttek a rendőrök,

és a garázsunkban megtalálták a négy gumit. Csak azért, mert nem lehet nyugati import gumit kapni.
ZSUZSA *(jön vissza a fürdőszoba felől)* Anikó haza akar menni. De most nem mehetek el. Így nem mehetek haza. Vegyetek még! János, vegyél még!
GYÓZÓ János a tanúm! En kém vagyok! És lebuktam! Igaz, János? Nem piti tyúktolvaj, hanem ellenálló!
ERNŐ Gyerekek, erről jut eszembe, azt ismeritek, hogy aki jövőre nem hal éhen, 89-ben nem fagy meg, azt 90-ben mint ellenállót falhoz állítják?

Gyér nevetés. Győző gúnyosan tapsol

GYÓZÓ Fenn az ernő, nincsen kas!

Gyuri szipogva kimegy a felesége után. Kati felhúzott orral visszamegy a helyére. Bea újabb tálakkal jelenik meg. Zsuzsa kezdi leszedni a kiürült tálat, tányérokat

ROBI *(Edithez)* Segíts egy kicsit!
EDIT Jaj, nem tudok, degeszre zabáltam magam.
KATI Nahát, nekem felfordult a gyomrom! Micsoda szánalmas alak!
DEZSÓ Valami rövidzárlat lehetett. Pillanatnyi elmezavar.
FERI Egyszerre mind a kettőjüknél?
ROBI Anikó nem számít.
KATI Hogyhogy nem? Talán nem nagykorú? Érettségije van.
ZSUZSA Akármilyen volt, ez a katarzis kellett nekik. És ezt csak tőlünk kaphatták meg.
ROBI *(Jánoshoz)* Neked mi a véleményed?

János először észre sem veszi, hogy neki szól a kérdés, aztán mikor mindenki várakozóan ránéz, észbe kap

JÁNOS Nekem? Nem tudom. Nem ismerem őket.
FERI Lelki környezetszennyezés. Már nem érzékelték, hogy a szemét, ami körülveszi őket, szemét. Hogy a lopás lopás.
KATI És hogy van, ami nincs. Van, amiről le kell mondan.
JÁNOS Miért pont én? Ki vagyok én?
GYÓZÓ Ahogy elnézlek, itt ennél az asztalnál... egy magasabb rendű ültető talán nem véletlenül ültetett erre a helyre...
ERNŐ *(Győzőhöz)* És te? Mi vagy te? Kém? Milyen kém? Szegénykém?
GYÓZÓ *(nagyot röhögve megtapsolja)* Mostanáig tartott, amíg kitaláltad? Igen, én kém vagyok, a Pentagon ügynöke, Kiss Győző volt az álnevem, de ma lebuktam, kiderült, hogy igazából Don Sarlós-nak hívnak.
DEZSÓ *(ingerülten)* Ezt már hallottuk. János, inkább te mesélj most már magadról! Mi van veled?
GYÓZÓ Márki, tiéd a szó! Mi újság az igazság berkeiben? Füllentésen értelek, azt tudod-e. Hát már te is, márki?
JÁNOS Én is loptam.
GYÓZÓ Hát persze. Elloptad a tüzet. Örzöd és táplárod, mint a Makk Ász.
DEZSÓ Maradj már.
GYÓZÓ A feleségemet is ellopta. Istennek képzeli magát. Egy Prométheusz-nak, egy Jézus-nak, Zeusz-nak. Ordódy Zeus, Izabella utca 36.
JÁNOS Honnan tudod a címem?
GYÓZÓ Kikémleltem. Feltörtem a rendőrség adattárát. Tudok rólad mindent. Mit akart tőled az apám?
JÁNOS Voltál is az Izabella utcában?
GYÓZÓ Te hol voltál? Apámék vittek el? Ők küldtek most vissza?
ZSUZSA Az isten szerelmére, hagyjátok már abba.
JÁNOS Mártánál voltam. Az első feleségemnél. Te az Izabella utcában kerestél?
GYÓZÓ Igen, és elújságoltam, hogy láttalak tegnap Vencében, egy hallgatóddal ültél egy gondolában, és marihuánát szívattok.
DEZSÓ Fiúval vagy lánnyal?
GYÓZÓ Természetesen fiúval, és mikor megkérdeztem tőled, hogy mit üzensz haza, azt mondtad, hogy a pizzaszámat a mostohafiadra hagyod, de a nagyapád

Szent Imre-érdemkeresztje lehet az enyém. Ez. (*Felmutat egy régi kitüntetést*)
JÁNOS (*elveszi és megnézi*) Hogy kerül ez hozzád?
GYŐZŐ Egyszer régen kölcsönadtad. Elkértem, hogy kitűzzem egy házibulira. Nem emlékszel?
JÁNOS Valami rémlik. Most, hogy mondom.
EDIT Nem kapcsoljuk be a tévét? Mindjárt éjfél.
ROBI Még ráér. Igyunk a háziasszony egészségére! A felséges vacsorára!
ZSUZSA Egyetek még!
GYŐZŐ (*Jánoshoz*) Neked adom helyette az éltanuló-jelvényemet, jó?
JÁNOS Mit mondtál a feleségemnek?
ZSUZSA Győző, tölts a poharakba!

Gyuri és Anikó visszajönnek. Lesújtva visszatelepsznek a helyükre. Győző a mondóka ütemére töltöget, többnyire mellé

GYŐZŐ Egyedem, begyedem, vaskampó, alatta a kis Jankó, egyet gondol magába, elszaladt a világba... Egyedem, begyedem, vassarló, alatta a kis Jankó, egyet gondol magába, elszaladt a világba... (*Megáll Edit előtt*) Én kis kertészlegény vagyok, virágokat locsolgatok. Azt hallottam, hogy egy rózsa el akar hervadni. Szabad meglocsolni? Szépen kérem az anyját, de még szebben a lányát: engedje meg énnékem meglocsolni a haját! (*Edit fejére csurgat a borból*)

Edit visitva felugrik

EDIT Te pöcs, te fasz! A hajam! Te pöcs, te fasz!
GYŐZŐ Húha! Kiköpöm a piköpöm.

Most Edit rohan ki a fürdőszobába. Többeket ráz a röhhögés. Robi nagyon dühös Győzőre

ROBI Látom, humorodnál vagy!

GYŐZŐ Sajnálom, nem tehetek róla, én vagyok az infáns. A seftes seftel, az infáns infantilis. Don Roberto, excuso! Ha akarsz, beleharaphatsz a fülcimpámba.

Odatartja a fülét Robi orra elé. Robi félrelöki. Győző valami áriát dűnnyögve kitűzi magára az érdemkeresztet. A többiek rövid ideig csendben esznek-isznak. Gyuri egyszer csak megint rázkódni kezd hangtalanul

GYURI Most mondjátok meg, mit csináljak? Mit csináljak, hogy meg nem törtéنتé tegyem! Ezt jóvátenni nem lehet, ezt csak valahogy meg nem törtéنتé kell tenni! Mint egy rossz álom! Valami újságíró állítólag meg is akarja írni! Segítsetek valahogy! Mondjatok valamit!

Erőlködik, hogy valahogy magába fojtja a sirást. Anikó is kiborul újra. Csitítják, nyugtatják, itatják. Közben halkán, szinte magában beszélni kezd János. Eleinte nem is figyel rá még mindenki, de aztán lassan elcsitulnak, és őt hallgatják, miközben azért folyik tovább az evés-ivás. Edit visszajön, van, aki föláll és előrejön. Egy ponton Robi tüntetően bekapcsolja a tévét, de egészen lehalkítja. János mintha nem volna egészen magánál, mintha álmában beszélne; belső monológot mond, a reális idő felfüggesztődik

JÁNOS Márta is megöregedett. Megcsúnyult, meghízott. Tudományos főmunkatárs vagy mi. Örökké hüvelygombája volt. Últ a lavórban és sírt. És azok a szívós, harmadosztályú ambíciók, amelyek mint a borosta, úgy nőnek ki újra meg újra. Ő is sírt. Van egy Trabantja. Teri most kezd szépülni. Ő a lányom. Tizennégy éves, már menstruál. Itt a fényképe. Márta még mindig szeret. De tőlem várta, hogy nyissak. Nem bírtam. Én már nem szeretem. Neki el se mondtam, hogy a visszaszámlálás szakaszába léptem. (*Zsuzsához*) Te pszichiáter vagy, és ha érted a dolgod, látnod kellene, amit én még nem látok tisztán. Valami nagy-nagy nullát szeretnék. Egy nagy-nagy lenullázást. Soha olyan nagy egyetértés nem volt még a világon semmiben, mint ma itt abban, hogy a helyzet tarthatatlan. Olyanok vagyunk, mint a lakótelepi parkok letiport, kiszáradt füve, amelynek csak azért kel-

lenne nőni, mert valaki valahol kitalálta, hogy márpedig ott park lesz, zöldövezet, virágoskert. Nem lett? Sajnálom, én jót akartam, de nektek nem kellett. Letiportátok a hivatal vetését. Tegnap Szombathelyen voltam. Nem Velencében, de majdnem. Egy keletnémet ismerősömet akartam meglátogatni a helyi kórházban. Baleset érte. Kolléga a lipcsei egyetemen. Családostul meglátogatott karácsony előtt. Én is voltam már náluk, ők is minálunk. Nem vagyunk barátok, csak ismerősök. A szokásos szertartásos, kicsit feszélyes viszony, unalmas szakmai ügyek, kongresszusok. Valahogy mégis kedveltem őket. Lelkesedtek mindig Pestért, Magyarorszáért, a Jóisten kalapjának ezért a bokrétájáért. Egyszóval most újra eljött, hozta az egész családját. Van egy Wartburgjuk, de most vonattal jöttek. A bizonytalan téli útviszonyok miatt. Ez elfogadható magyarázat. Egy fizetővendég-szobában szálltak meg. Mindössze egyszer találkoztunk. Elmentünk együtt a Széchenyi-fürdőbe, és aztán onnan a gyerekek kedvéért a Cirkuszba. Kicsit csodálkoztam, mit keresnek ezek itt karácsonykor. Azt mondták, az aszonynak meghalt a papája, az anyja már régebben meghalt, mindig együtt karácsonyoztak, és most nem akartak egymagukban ünnepelni otthon, rettentően fájt volna az aszonynak, hogy nincs már velük az apja sem, ezért úgy döntöttek, hogy elutaznak. Ez is elfogadható magyarázat. Emberi. Egyáltalán csupa apró emberi mozzanatból állt a kapcsolatom ezekkel az emberekkel. És akkor három nappal ezelőtt azt olvastam az újságban, hogy ezek négyen egy lopott teherautóval megpróbálták áttörni a sorompót a kőszegi határállomáson. Előző éjjel egyszer már elmentem pár órára hazulról, mert ott aludt nálunk az apósom is, és úgy horkolt, hogy csak úgy zengett az Izabella utca. A feleségem se tudott tőle aludni, de ezért még nem mentem volna el hazulról. De olyan ideges lett a feleségem az apja horkolásától, hogy belém kötött. Hogy én miért nem alszom. Hogy ő egyébként se tud aludni, mert rossz alvó, sok a gondja, és most még itt van neki a nővére is, de nekem ugyan mi bajom van, és hogy egy idős férfinak joga van horkolni. Egy szóval se mondtam, hogy nincs joga, de akkor se tudok tőle aludni. Elmentem szokott helyemre, a Városligetbe. Az Állatkert közelében néha hallani lehet különös állathangokat. Reggel újra elmentem. Az is benne volt az újságban, hogy persze fönnakadtak a sorompón, és kisebb sérülésekkel a szombathelyi kórházba szállították őket. Felültem egy vonatra, és elutaztam Szombathelyre. Persze nem engedtek be hozzájuk. Ellenkezőleg, gyanús lettem, és kihallgattak. Fölvették az adataimat, és kérdezősködtek, mi közöm hozzájuk, mit tudok róluk, mi szerepem volt a határsértő akcióban. Végül elengedtek. De lehet, hogy most már újra keresnek. Kerestet a feleségem. Nagy Fülöp is azt hiszi, hogy én vagyok (*Győzőhöz*) a te összekötőd vagy megbízód.

Dezső erősíti a tévéhangot

EDIT Mindjárt éjfél.

ZSUZSA (*Győzőhöz*) Bontsátok ki a pezsgőt.

DEZSŐ Ünnepeljünk.

JÁNOS Lehet, hogy az ő emberük. Ők küldték ki. Ezek a keletnémetek meg azt se tudták, milyen vastag nálunk a sorompó. És biztos azért jöttek karácsonykor, mert úgy gondolták, hogy szenteste a határőrök is ünnepelnek, és nem olyan szigorú az ellenőrzés. Meg könnyebb teherautót lopni. Én is loptam aztán. Ezüstdénárokat egy múzeumnál. Potyáztam a vonaton. Leszállítottak. Aztán nagy köveket gurítottam le egy meredek hegyoldalra. Egy husággal jól elvertem egy kutját. Kidobáltam a vonatablakból az ezüstdénárokat.

Szól a tévé, bontják a pezsgőket, töltik poharakba

ZSUZSA (*Jánoshoz*) Örülök, hogy visszajöttél. Aggódtam miattad.

JÁNOS Szép tőled.

ZSUZSA Ne haragudj, hogy letagadtalak.

JÁNOS Megvolt rá az okod.

ZSUZSA Metsző vagy és üzött. Engedd el magad.

JÁNOS Ezt tanácsolja a pszichiátria, igaz? Meg különben is, nem kell úgy mellre szívni. Az élet megy tovább. És most ünnepelünk.

ZSUZSA Ígérem, hogy meggyógyítlak. Csodaszereim vannak.

JÁNOS Késő. Végünk van. Mindent előlről kellene kezdeni. Nulláról. Ahogy a gumitolvaj barátotok mondta: meg nem történtté tenni. Csakhogy az nem megy.

Zsuzsa nevet. Durrannak a pezsgőspalackok

ZSUZSA Csupa éretlen kamasz. Szégyen és gyalázat. Durcáskodik, amiért meghalunk. Neked aztán igazán nem kell előlről kezdened, te most is az elején vagy.

JÁNOS Miért építettél le akkor?

ZSUZSA Miért, miért, mit számít ez most már.

JÁNOS Majd én megmondom. Mert féltél az apósodtól.

ZSUZSA És ha féltem. Vagy a gyerekeimet féltettem.

Gyereket vártam tőle. Sárít. Sári tőle való. (Egyszerre szinte reszket)

János megdöbben. A színpad előterében, a teraszon Gyöző többmagával petárdák robbantására készül. Egy darabig csak a nyüzsgés hangzavara és a tévéhang hallatszik

JÁNOS Gyöző tudja?

ZSUZSA Semmi közöd hozzá. Egyébként nem tudja.

JÁNOS És Nagy Fülöp?

ZSUZSA Mi van vele?

JÁNOS Ó tudja?

ZSUZSA Igen, tudja. És rajta kívül eddig senki más nem tudta. Még Sári se. De neked most megmondtam. JÁNOS Ha igaz. Az ilyesmiben tévedhet az ember. Főleg, ha akar.

ZSUZSA Mit beszélsz? Miben akartam volna tévedni?

JÁNOS Mit tudom én. De lehetett rá okod. Ki tudja, mi játszódott le köztetek. Én már ott elveszttem a fonalat, hogy összeszűrtem vele a levét.

ZSUZSA Hát akkor csak keresgélj. De a szád el ne járjon, mert azt megemlegeted. A házkutatásról se, világos?

JÁNOS Te tudtad azt is, hogy jönnek házkutatni! Hogy jönnek Gyöző szerkentyűiért!

ZSUZSA Szégyeld magad! Ennyit értettél meg az egészségből. Süllyedj el. Tűnj a szemem elől!

Gyöző lép oda hozzájuk, de Zsuzsa már megy el. János szinte megsemmisülve áll

GYÖZŐ Beszélgettetek?

JÁNOS Beszélgettünk.

GYÖZŐ Helyes lány. Akarod? Egy szavamba kerül.

János nem válaszol

Nem kell? Pedig szerintem érdemes. Összepasszoltok. Szuverén, mint te.

JÁNOS Hagyj békén.

GYÖZŐ Jövőre legyünk újra barátok. Apámat jól felbőszítetted. Kis híja, hogy belehalt. Rád dühösebb, mint rám. Végteére is van szimata, tudja, ki az ellenfél. Ki kellett hívatnia az orvosát, az belenyomott egy injekciót. Nem sajnálom. Ki fogja heverni. Mindent kihever. És majd ártani akar neked. De nem fogjuk hagyni. Igaz? Megvédjük magunkat. Elvégre azért ő mégsem Fülöp király. Igaz, elszakadtak az emberiség kötelékei, de ha ártani mer neked, én kiállok, és azt mondom bátran rád mutatva (kiáll és Jánosra mutatva fennen szavalja) E halott barátom volt. S akarjátok-e tudni, miért halt meg? Énrtem halt meg.

Éjjél van. Megkondulnak az óraütések, és felhangzik a Himnusz. Kezében pezsgőspohárral áll mindenki.

Gyöző fölkap egy nagy ovális tálat, és a gellérthegyi Szabadság-szobor pózába merevedik. Dezső melléje ugrik, és ő az egyik mellékalak, a sárkányölő férfi pózába vágja magát. Petárdák robbannak. Robi is robbant egyet a teraszon. A nézőtér felől tűzijátékcsovák színes fényei vetődnek az arcokra. A szereplők, mintegy elnézve a város felé, a város felett sziporkázó fényekre, a nézőtérben gyönyörködnek.

Gyöző most felkap egy kalapácsot, és az 1919-es, Bíró Lajos-féle május elsejei plakát pózába merevedik

Sötétben bujkáló ellenforradalmárok, reszkesetek!

Aztán Dezsővel a közismert szovjet győzelmi szobor alapján alkotnak élőképet. Fél karjukat előrenyújtva, összefogott kezükben a kalapáccsal, támadó vívóállásban „törnek előre diadalmasan” egy helyben. Éneklük is:

GYÖZŐ és DEZSŐ Tör előre ifjú seregünk!

Most János áll ki a placra, és lassan, némán vetközni kezd. Először még némi zsongás, aztán már csak várakozás és vihogás, végül dermedt csend kíséretében. Kibújik még az alsónadrágjából is. Akkor odalép az asztalhoz, és egyetlen rántással letépi róla az abroszt. A tányérok, poharak, evőeszközök, palackok nagy csörömpöléssel szanaszét repülnek róla

ZSUZSA Jézusom! Megőrült! Fogjátok le!

De őt fogja le Gyöző. János most az egyik szobanövényhez lép, és letépi róla egy ágat. Aztán fölemel egy kalapácsot. És az abrosszal, az ággal és a kalapáccsal a papír húszforintoson ábrázolt férfi pózába vágja magát

DEZSŐ A húszforintos! Tudjátok, ki állt hozzá modellt? Egy Hegedűs nevű öttusázó. Elesett ötvenhatban!

Ebben a pillanatban János meglendíti kezében a kalapácsot, és egy irtózatost húz a fejére. Összeesik. Oriási riadalom. Odaugrik mindenki Jánoshoz, élesztgetik, de úgy látszik, hiába. Zsuzsa a telefonhoz rohan, a mentőket tárcsázza

ZSUZSA Sürgős, azonnal, ambuláns kocsival. Fejbe csapta magát egy kalapáccsal!

Csengetnek. Egy pillanatra megint mindenki megdermed. Zsuzsa kirohan ajtót nyitni. Közben Gyöző és Dezső Jánost a kanapéra fekteti, és leteríti az abrosszal. A többiek a szerteszóródott törmeléket szedegetik össze. Az előszobából trombitákkal, álarcosan két nő és három gyerek tódul be. János felesége, mostohafia, sógor-nője és annak a két gyereke. A két nő részeg. Tutulnak, viháncolnak

JÁNOS FELESÉGE Megjöttünk, itt vagyunk mind! Ordódy János háza népe boldog új évet kíván! Hű, micsoda disznóól! Ott a háziúr, őt már ismerem! Délben kicsit nyers voltam hozzá! És a drágalátos férjem-uram? Elbűjt, de megkeressük! (Tántorogva, vihogva elindul, és a dermedt vendégek arcát sorra megfogdosva halad előre) Hideg... hideg... hideg... hideg...

Mielőtt János letakart testéhez érne

Függöny